

Ekonomi ve İhracat Verileri Bülteni

Eylül 2023

immib

İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

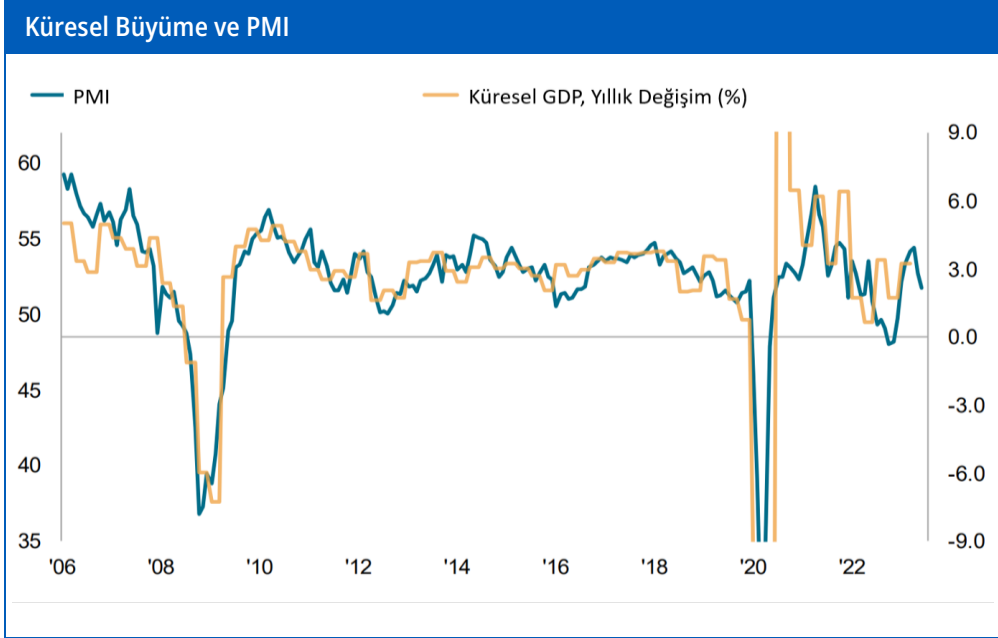
Küresel Ekonomi ve Ticaret	1
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	7
Küresel Emtia Fiyatları	22
Amerika Birleşik Devletleri Ulusal İhracat Stratejisi	30
İşletmelerde Mesajlaşma Uygulamaları Kullanımı	35
ABD-Çin Ek Vergi Anlaşmazlığına Dair DTÖ Panel Raporu	38
Sürdürülebilir Ürünlerde Tüketici Tercihleri	40

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Küresel Ekonomi ve Ticaret

Dünya Ekonomisi

2023'ün ikinci yarısında, imalat sektöründeki daralma ve hizmet sektöründeki büyümenin yavaşlaması nedeniyle küresel ekonomik büyümenin zayıfladığı görülmektedir¹²³. PMI⁴ da temmuz ayında son 6 ayın en düşük değeri olan 51.7 olarak açıklanmıştır. S&P Global'e göre, söz konusu PMI verisi uzun dönem ortalaması %2,9 olan küresel GDP büyümesinin son çeyrekte %2 büyüme ile gerçekleşmesiyle de tutarlıdır. Ayrıca imalat sektöründeki daralmanın, gelecekteki üretim kayıplarının artabileceğini gösteren önemli bir işaret olduğuna da dikkat çekilmektedir.

Kaynak: JPMorgan, S&P Global

¹ Birleşmiş Milletler, What is driving domestic food prices worldwide? [Z](#)

² S&P Global, Monthly PMI Bulletin worldwide [Z](#)

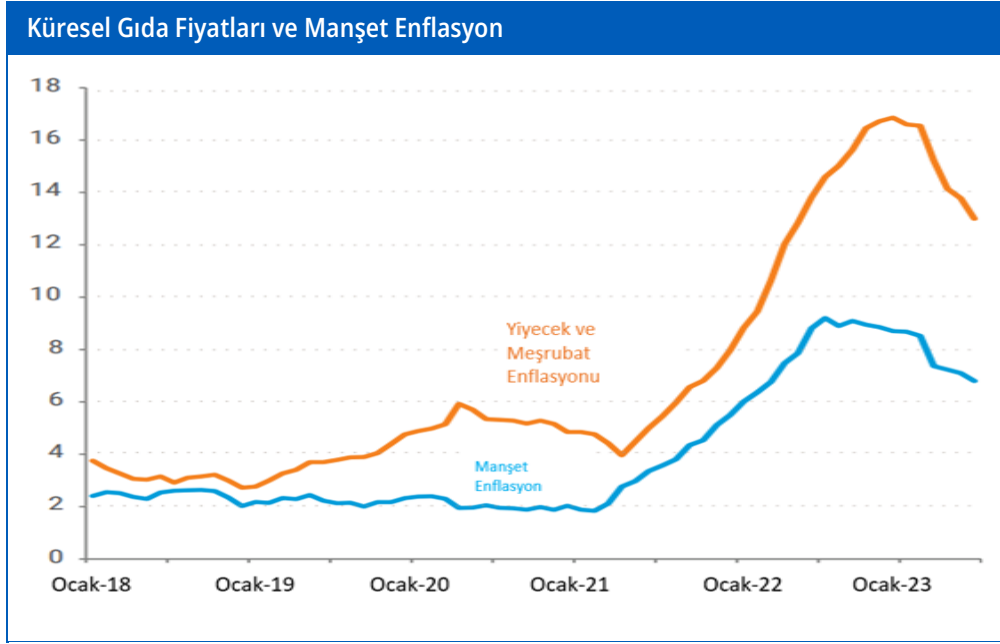
³ Deloitte, Weekly global Economic Update [Z](#)

⁴ PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) verisi, ekonomik sağlık ve iş koşullarını ölçmek için önemli bir göstergedir. Bir PMI değeri 50'nin üzerindeyse, ekonomik koşulların iyileştiğini; 50'nin altında ise kötüleştiğini gösterir.

Gıda Fiyatları

2023 yılının genelinde, dünya genelinde ulusal pazarlardaki gıda fiyatlarında enflasyon yüksek seyretmektedir. Yiyecek ve meşrubat enflasyonu ile manşet enflasyon⁵ verileri arasındaki fark 2022 ortasından bu yana azalmasına rağmen, azalan farkın etkileri özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki iç piyasaya sirayet etmemiştir. Söz konusu durum, hanehalkının satın alma gücünü ciddi şekilde etkilemektedir.

Bu duruma sebep olan faktörler arasında, gübre maliyetlerinin ve işgücü maliyetlerinin artması ve iklim değişikliğinin etkilerinin şiddetlenmesi yer almaktadır. Özellikle COVID-19'un ortaya çıkmasından ve Ukrayna'daki çatışmadan önce gıda kriziyle mücadele eden ülkeler, gıda fiyatlarındaki son artışlardan en fazla etkilenenlerdir.

Kaynak: Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı

Küresel Gıda Fiyatlarının Sosyo-Ekonomik Etkileri

Küresel gıda fiyatlarındaki artış, gıda güvencesini⁶, cinsiyet eşitsizliklerini, çocukların beslenme düzenini ve küresel yoksulluğu doğrudan etkilemektedir. BM'nin hazırlamış olduğu rapora göre, 2023'te yüksek gıda güvencesizliği seviyelerine sahip 345 milyondan fazla insan bulunmaktadır. Bu, pandemiden önceki süreçte gıda güvencesizliğine sahip olan insan sayısının 2 katından fazladır

Başat Ekonomilerin Durumu

Deloitte'un hazırlamış olduğu çalışmaya göre, başat ekonomilerdeki makro gelişmeler şu şekildedir:

Amerika Birleşik Devletleri: ABD ekonomisindeki büyüme son 6 ayın en düşük noktasına gelmiştir. Bu durumun en temel göstergelerden birisi PMI seviyesindeki düşüştür. PMI Temmuz'da 52.0'den Ağus-

⁵ Manşet Enflasyon: Bir ülkedeki tüm mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki genel değişimi yansıtan enflasyon oranını ifade eder.

⁶ Gıda güvencesi: Gıda güvencesi, insanların her zaman yeterli miktarda gıdaya hem fiziksel hem de ekonomik erişimin olmasıyla birlikte üretken ve sağlıklı bir yaşam için ihtiyaçlarının karşılanmasını ifade etmektedir.

tos'ta 50.4'e düşmüştür. Bu durum, son 6 ayda PMI seviyesinin en düşük noktasına gelmesine sebebiyet vermiştir. Yaşanan bu düşüş, üreticiler ve hizmet sağlayıcılar için yeni siparişlerde bir azalma yaşanmasına neden olmuştur. Enflasyona ilişkin olarak ise, ücret baskılarının enflasyon üzerinde bir etkisi olduğu, bununla birlikte zayıf talep nedeniyle üretim enflasyonunun yavaşladığı görülmektedir. Öte yandan, zayıf talep, yüksek faiz oranları ve Fitch Ratings'in ABD'nin uzun vadeli kredi notunu AAA'dan AA+'ya⁷ düşürmesine rağmen, iş yatırımları son zamanlarda güçlü görünmektedir. Çalışma, ABD'nin küresel ekonomideki liderliği ve Enflasyon Azaltma ile CHIPS Yasası'ndan gelen sübvansiyonların bu duruma sebep olduğunu ifade etmektedir.

Euro Bölgesi: Euro Bölgesi'nin yaşadığı ekonomik daralma ağustos ayında artarak devam etmiştir. Hem üretim hem de hizmet sektörlerindeki faaliyetlerin gerilemesi, bölgede devam eden durgunluğun derinleştiğini göstermektedir. PMI Endeksinin, ağustos ayında 47,0'a düşerek Kasım 2020'den bu yana en düşük seviyesine gelmesi de söz konusu daralmanın önemli göstergelerindendir.

İstihdam açısından bakıldığında işe alım oranları, Şubat 2021'den bu yana en düşük seviyesindedir. Alımların neredeyse durma noktasına gelmesi, şirketlerin talepteki düşüş ve gelecek yıl için daha kötü görünüm karşısında kapasitelerini genişletmekte daha isteksiz hale gelmesiyle ilişkilendirilmektedir.

Fiyatlar söz konusu olduğunda ise, enflasyonist baskılar ağustos ayında artmıştır. Ancak bu artış, haziran öncesindeki iki yıl boyunca görülen enflasyon oranlarından çok daha düşük kalmıştır.

Ulusal eğilimlere baktığımızda ise, Almanya'da üretim ve hizmetlerdeki çıktılarının iki ay üst üste düştüğü ve bu düşüşün Mayıs 2020'den bu yana kaydedilen en keskin oran olduğu görülmektedir. Fransa ise üçüncü ay üst üste üretim ve hizmet çıktılarında bir düşüş yaşamıştır. Diğer bölgelerde ise üretimde devam eden bir düşüş ve hizmet sektöründe neredeyse durağan bir faaliyet gözlemlenmektedir.

Sonuç olarak, Euro Bölgesi ekonomisi Ağustos ayında zorlu bir dönemden geçmiştir ve hem üretim hem de hizmet sektörlerinde daralmalar yaşanmıştır. Bu, bölgenin yakın gelecekteki ekonomik toparlanması için belirgin zorluklarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Çin: Pandemiden önce, Çin Batı ekonomilerine kıyasla çok daha yüksek bir enflasyonla karşı karşıya kalmıştır. Ancak 2020'nin sonunda COVID-19 kısıtlamalarıyla birlikte Çin, deflasyona geçiş yapmıştır. Ardından 2022 boyunca enflasyon %2'nin biraz üzerinde seyretmiştir. Ancak şu anda, Batı ekonomileri 40 yılın en yüksek enflasyon oranlarını düşürmeye çalışırken, Çin deflasyonla mücadele etmektedir. 2022'nin sonunda Çin pandemi kısıtlamalarını kaldırdığında, ekonomik büyüme ve enflasyonun hızla yükseleceği tahmin edilmiştir. Ancak ne ekonomik büyüme ne de enflasyon bu beklentiyi karşılamıştır. Çin'in içinde bulunduğu deflasyon durumu yapısal olduğu takdirde yüksek borçlanma maliyetlerine yol açabilir ve bu durumun tüketicinin daha fazla tasarruf yapmasını ve ekonominin durgunluğunun derinleşmesine sebebiyet verebilir. Temmuz ayında Çin'in ihracatının bir önceki yıla göre %14,5 oranında düşerken, ithalatının %12,5 oranında azalması da yaşanan durgunluğu ortaya çıkaran önemli bir göstergedir. Uluslararası ticarette azalmasının sebebi olarak dış koşulların ise özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'da parasal politikanın sıkılaştırılmasından dolayı küresel ekonominin zayıflaması ve Amerika, Japonya ve Hollanda'nın ticari kısıtlamaları yer almaktadır. Ayrıca, zayıf Çin talebi küresel emtia ihracatı üzerinde olumsuz bir etkisi oluşturmaktadır. Sonuç olarak, Çin ekonomisindeki deflasyon hem yerel hem de küresel ölçekte ekonomik dengeyi etkileyen önemli bir konudur.

Birleşik Krallık: PMI'nin 50.8'den 'dan 47.9'a düşmesi ile 31 ayın en düşük değerine ulaşılmıştır. Bu durum, bir ekonomik daralmanın temel öncüsü olarak gösterilmektedir. PMI'da yaşanan azalışla, GSYİH'da %0,2'lik bir düşüş yaşanmıştır. Yaşanan söz konusu gelişmelerden ötürü, ağustos ayında işgücü piya-

⁷ Fitch Ratings tarafından ABD'nin kredi notunun düşmesinin sebebi olarak şu nedenler gösterilmiştir: Gelecek 3 yıl içinde beklenen mali bozulma, yüksek ve büyüyen genel hükümet borç yükü ve tekrarlanan borç limiti açmazları

sasında azalma bildirilmiştir. Bu durumun arkasında yavaşlayan iç ekonomik koşullar ve artan borçlanma maliyetleri yer almaktadır. Faiz oranının %5.25'e çıkması da tüketici talebinin zayıflamasına sebebiyet vermiştir.

Uzun Vadeli Öngörüler

İncelenen çalışmalara göre, küresel ekonominin uzun vadede yapısal olarak karşılaşılabileceği en büyük zorluklardan birinin, sürdürülebilir gıda üretimi ve tüketimi konusunda bilinçlenme ihtiyacı ve politika üretimi gerekliliği olduğudur. İklim değişikliğinin etkileri, tarım ürünlerinin verimliliğini azaltabilir ve gıda fiyatları üzerinde yukarı doğru bir baskı yaratma ihtimali oluşturabilir. Bu, sürdürülebilir tarım pratiği ve yeşil teknoloji yatırımlarını teşvik etmenin önemini artırmaktadır.

Aynı zamanda, gıda fiyatlarının yanı sıra, küresel enerji fiyatları ve ham madde maliyetleri de küresel ekonomik istikrar için kritik öneme sahiptir. İncelenen çalışmalara göre ülkeler, enerji verimliliğini artırmak ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapmak için stratejiler geliştirmeli ve uygulamalıdır.

Sonuç olarak, 2023, küresel ekonomi için hem zorluklarla hem de fırsatlarla dolu bir yıl olmaktadır. Özellikle gıda fiyatlarındaki dalgalanmalar, sosyo-ekonomik dengeleri ve küresel yoksulluk seviyelerini etkileyen önemli bir faktör haline gelmiştir. Ancak bu zorluklar, doğru politikalar uygulandığı takdirde uzun vadede küresel topluluğun sürdürülebilirlik, eşitlik ve kapsayıcılık konularında daha bilinçli adımlar atmasını teşvik edebilir. Bu tür proaktif yaklaşımlar, ekonomik istikrarı ve sosyal uyumu teşvik ederken, aynı zamanda daha yeşil ve adil bir dünya yaratma potansiyeline sahiptir.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
Dünya Bankası	2022	3,1	3,5	2,1	2,9	-2,1	7,2	3,0	1,0
	2023	2,1	0,4	1,1	1,2	-0,2	6,3	5,6	0,8
	2024	2,4	1,3	0,8	1,4	1,2	6,4	4,6	0,7
IMF	2022	3,4	3,5	2,1	2,9	-2,1	6,8	3,0	1,1
	2023	2,8	0,9	1,8	2,1	1,5	6,1	5,2	1,4
	2024	3,0	1,5	1,0	1,2	1,3	6,3	4,5	1,0
OECD	2022	3,3	3,5	2,1	3,0	-2,1	7,2	3,0	1,0
	2023	3,0	0,6	2,2	3,2	0,8	6,3	5,1	1,8
	2024	2,7	1,1	1,3	1,7	0,9	6,0	4,6	1,0

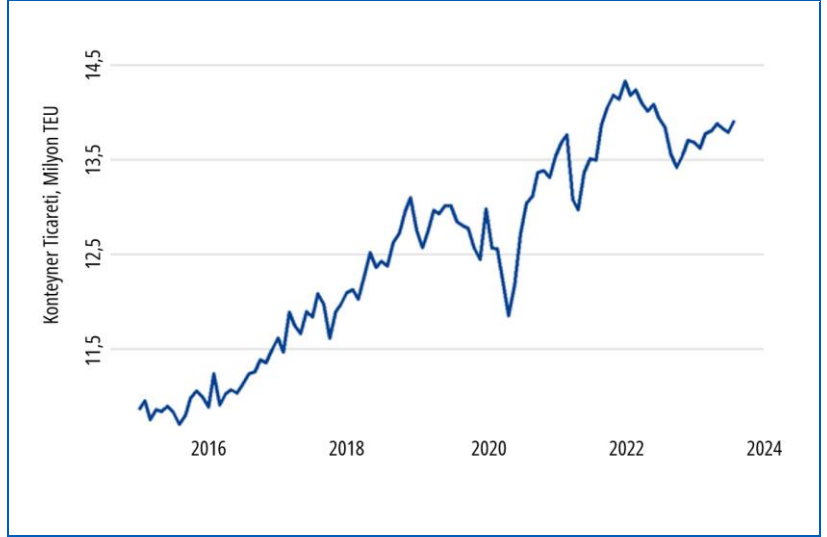
Kaynak: IMF (Temmuz 2023), Dünya Bankası (Haziran 2023), OECD (Eylül 2023)

Küresel Ticaret

Dünya ticareti toparlanma işaretleri gösteriyor

Kiel Institute For The World Economy (IfW) tarafından yayınlanan raporda⁸, dünya ekonomisindeki olumsuzluklara rağmen, Ağustos ayında dünya ticaretinin bir önceki aya kıyasla yüksek bir performans sergilediği belirtilmektedir. Bu dönemde taşınan konteyner hacminde önemli bir artış yaşanmıştır. Yapılan tahminlere göre küresel ticaret hacmi Ağustos'ta aylık olarak %0,9 oranında artmıştır. IfW tarafından yayınlanan tahminler, dünya ticaretinde önde gelen 75 ülke ve bölgenin dış ticaret verileri ile taşımacılık aktiviteleri incelenerek hazırlanmaktadır.

Küresel Çapta Konteyner Taşımacılığındaki Değişim

Kaynak: Kiel Institute For The World Economy (IfW)

Panama Kanalı'nda yaşanan sıkışıklığın küresel ticarete etkisi sınırlı oldu

Geçtiğimiz ay Panama Kanalı'nda yaşanan deniz trafiği sıkışıklığının küresel ticarete etkisi ise çok sınırlı olmuştur. Küresel kargo kapasitesinin yalnızca %0,5'inin kanalda sıkışma yaşadığı bildirilmektedir. Bunda büyük boyutlu gemilerin Panama Kanalı rotasını kullanmaması ve yetkililer tarafından kanalda bekleyen kargo gemilerine öncelik tanınması etkili olmuştur.

Rusya limanlarındaki aktivitede artış yaşanıyor

Dünya ticaretinde dikkat çeken diğer bir nokta ise savaş sebebiyle ekonomisi büyük bir darbe almış olan Rusya'nın liman aktivitesinin toparlanmaya başlamış olmasıdır. Uygulanan sert ekonomik yaptırımlara rağmen, Rusya limanlarındaki konteyner gemi trafiğinin hemen hemen savaş öncesi seviyeye ulaşmış olduğu belirtilmektedir. Bu durum Rusya'nın dünya ticaretine yeniden dahil olmaya başladığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Almanya'da ihracat tekrar artışa geçti

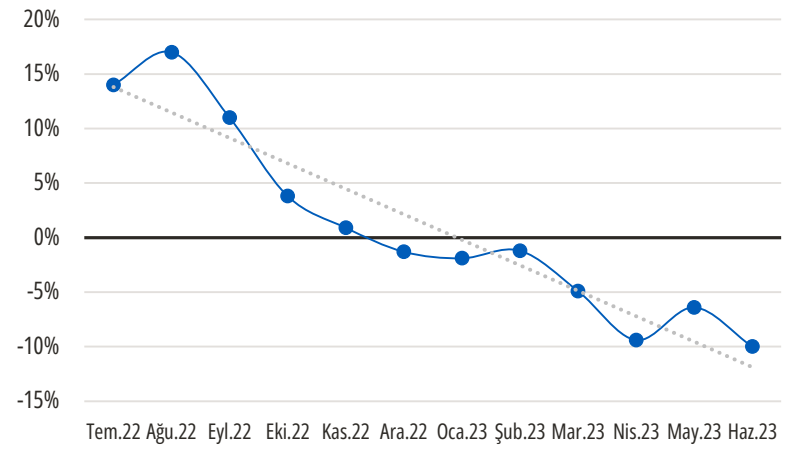
Dünyanın en fazla ihracat gerçekleştiren 3. ülkesi konumunda bulunan Almanya'da ihracat Temmuz ayında %0,9 oranında azalmıştı. Bu düşüş, küresel ekonomideki olumsuz gelişmeler nedeniyle özellikle Almanya'nın makine ürünlerine olan talepte yaşanan azalış ile ilişkilendirilmişti. Ağustos ayında ise ihracatta %1,8 ve ithalatta %1,5 oranında gerçekleşen artışın, Almanya'nın dış ticaretindeki kısmi bir toparlanmayı işaret ettiği belirtilmektedir. Avrupa'nın en büyük ekonomisi olan Almanya ekonomisi içinde ihracat önemli bir payı oluşturuyor.

⁸ Kiel Institute For The World Economy (IfW), World trade picks up, Russia's port activity almost at pre-war level²

2023 yılı Haziran ayında küresel ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre %10 düştü

Uluslararası Ticaret Merkezi⁹ (International Trade Center - ITC) güncel verilerine göre 2023 yılı Haziran ayında küresel çapta ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre %10 düşmüştür. Bu dönemde gelişmiş ülkeler grubunun ihracatında azalış oranı %5,2 olarak gerçekleşirken, gelişmekte olan ülkelerin ihracatı %16 oranında azalmıştır. En az gelişmiş ülkelerin ihracatı ise bu dönemde %21 oranında düşüş kaydetmiştir.

Küresel İhracatın Bir Önceki Yıla Göre Aylık Değişim Oranları

Kaynak: ITC

Not: Veriler ilerleyen dönemde güncellenebilmektedir.

Haziran ayında tüm bölgelerin ihracatında düşüş yaşandı

Küresel çapta ihracat bölgeler açısından incelendiğinde bir önceki yıla göre Haziran ayında Afrika bölgesinin ihracatı %24 oranında düşmüştür. Bu dönemde Asya bölgesi ihracatında ise düşüş oranı %16 olarak gerçekleşmiştir. Haziran ayında Pasifik bölgesi ihracatı ise %11 azalmıştır. Kuzey-Orta-Güney Amerika bölgelerindeki ülkelerin ihracatı %11 düşerken, Avrupa bölgesi ihracatı %0,2 azalmıştır.

Bölgesel Dış Ticaret Yıllık Değişim - Haz. 2023

Bölge	İhracat Değ. (%)	İthalat Değ. (%)
Afrika	-24	-13
Amerika (Kuzey-Orta-Güney)	-11	-10
Asya	-16	-11
Avrupa	-0,2	-1,9
Pasifik	-11	-8,9

Kaynak: ITC

Haziran ayında tüm bölgelerin ithalatında da düşüş yaşandı

2023 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre en fazla ithalat azalışı yaşanan bölge %13 ile Afrika bölgesi olmuştur. Asya bölgesindeki azalış %11 olarak gerçekleşirken, Kuzey-Orta-Güney Amerika bölgesinin azalış oranı ise %10 olmuştur. Pasifik bölgesinin ithalatı bu dönemde %8,9 oranında azalmıştır. Avrupa bölgesindeki ithalat ise %1,9 oranında düşmüştür.

İhracatta en yüksek artış oranı tütünün

Ürün gruplarına göre incelendiğinde, 2023 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre uluslararası ticaret alanında en fazla artış tütün ürün grubunda gerçekleşmiştir. Tütün ihracatı bu dönemde %33 artışla 377 milyon \$'a ulaşmıştır. Tütün ürünleri ihracatı ise Haziran ayında %32 artarak 2,6 milyar \$'a yükselmiştir. Hava taşıtları ve parçaları ihracatı bu dönemde %21 artışla 22 milyar \$'a ulaşmıştır. Diğer ürün gruplarındaki ihracat incelendiğinde, mücevher ihracatı %9,8 azalışla 17 milyar \$, elektronik cihazlar %13 düşüşle 196 milyar \$, kimyasallar %14 düşüşle 127 milyar \$, mineral yakıtlar %29 azalışla 187 milyar \$, metal ürünler ihracatı %6,6 azalışla 25 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

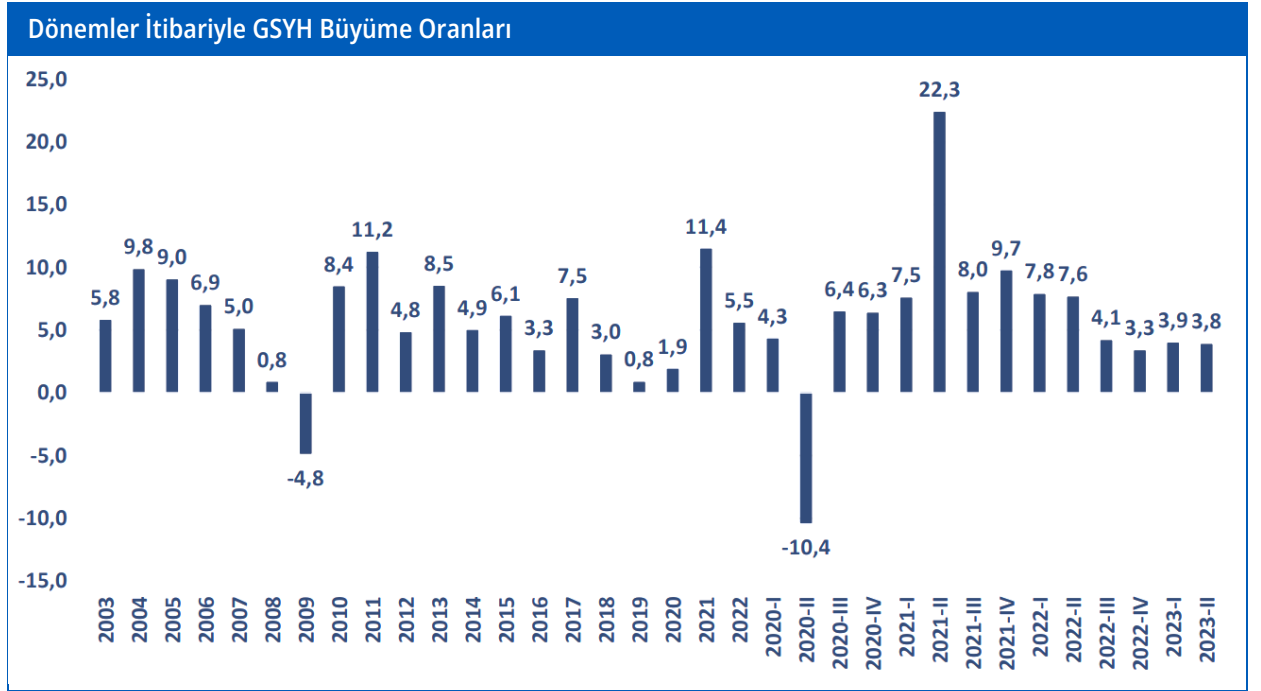
⁹ ITC, The Global State of Trade

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti

Türkiye Ekonomisi

Türkiye ekonomisi 2023 yılı ilk çeyreğinde %3,8 büyüdü

Türkiye'nin gayrisafi yurt içi hasılası (GSYH) 2023 yılı birinci çeyreğinde %3,8 oranında artarak yaklaşık 271,5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir¹⁰.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

¹⁰ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler	2020	2021	2022	2023							
				Oca.	Şub.	Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.
GSYH Değişim ¹ (%)	1,9	11,4	5,6	-	-	4,0	-	-	3,8	-	-
GSYH (milyar \$)	717	807	906	-	-	245,5	-	-	271	-	-
Sanayi Üretim Endeksi Yıllık Değişim ²	1,6	17,5	5,7	4,6	-8,2	0,4	-1,3	0,2	0,2	7,4	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	71,9	76,6	77,2	75,8	75,7	74,2	75,6	76,3	76,6	76,9	75,7
İşsizlik Oranı (%)	13,1	12,0	10,4	10,3	10,6	10,3	10,0	9,5	9,6	9,4	-
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-31,9	-7,2	-48,8	-10,6	-9,0	-4,9	-5,4	-7,9	0,6	-5,5	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı (%)	-4,4	-0,9	-5,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-49,9	-46,2	-109,5	-14,3	-12,1	-8,3	-8,8	-12,5	-5,4	-12,4	-8,9
İhracat (FOB, milyar \$)	169,6	225,2	254,2	19,3	18,6	23,6	19,3	21,7	20,9	20,1	21,6
İthalat (CIF, milyar \$)	219,5	271,4	363,7	33,6	30,7	31,9	28,1	34,2	26,3	32,5	30,5
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-3,5	-2,8	-0,9	-	-	-	-	-	-	-	-
TÜFE ³ Oranı (%)	14,60	36,08	64,27	57,68	55,18	50,51	43,68	39,59	38,21	47,83	58,94

Kaynak: Hazine Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim)

²Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (2015=100, Yıllık Yüzde Değişim)

³TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

Not: 2023 yılına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretim Endeksi Temmuz ayında %7,4 arttı

Ekonominin sanayi kesiminde meydana gelen gelişmelerin kısa dönemde olumlu veya olumsuz etkilerinin ölçülebilmesi için "Sanayi Üretim Endeksi" hesaplanmaktadır. Sanayi Üretim Endeksi 2023 yılı Temmuz ayında yıllık bazda %7,4 oranında artarken, aylık bazda %0,4 azalmıştır. TÜİK verilene göre Temmuz ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %1,7 artmıştır. İmalat sanayi sektörü endeksi %7,4 artarken, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %4,1 artmıştır.¹¹

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Ağustos ayında %75,7 oldu

2023 yılı Ağustos ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO), bir önceki aya göre 1,0 puan azalarak yüzde 76,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA) ise, bir önceki aya göre 1,2 puan azalarak yüzde 75,7 olmuştur. TCMB verilerine göre Ağustos ayında kapasite kullanım oranı yatırım mallarında bir önceki aya göre 6,1 puan azalışla 73,5 olmuştur. Ara mallarda ise 0,2 puan düşüşle 75,9'a düşmüştür. Tüketim mallarında 0,4 puan düşüşle 73,0'a düşerken, dayanıklı tüketim mallarında 1,1 puan düşerek 73,5 olmuştur. Dayanısız tüketim mallarında ise 0,3 puan düşerek 72,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.¹²

¹¹ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi [2](#)

¹² TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı [2](#)

İşsizlik Temmuz ayında %9,4 olarak gerçekleşti

Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 2023 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak %9,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı 2023 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre 318 bin kişi artarak 31 milyon 671 bin kişi, istihdam oranı ise 0,5 puan artarak %48,4 olmuştur. Bu dönemde işgücü bir önceki aya göre 280 bin kişi artarak 34 milyon 962 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,4 puan artarak %53,4 olarak gerçekleşmiştir¹³.

Temmuz 2023 döneminde Cari İşlemler Açığı 5,5 milyar \$ oldu

TCMB verilerine göre, Temmuz ayında cari işlemler hesabı 5,5 milyar \$ açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 717 milyon \$ fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 10,47 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı girişler 6,0 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu kalem altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler ise 4,8 milyar \$ olmuştur¹⁴.

Tüketici fiyat endeksi Ağustos ayında yıllık %58,94 oldu

TÜİK verilerine göre tüketici fiyat endeksi, 2023 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %9,09, bir önceki yılın Aralık ayına göre %43,06, bir önceki yılın aynı ayına göre %58,94 ve on iki aylık ortalamalara göre %56,28 olarak gerçekleşmiştir¹⁵. Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana grup %24,97 ile konut olurken, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise %89,31 ile lokanta ve oteller olmuştur. Yurt içi üretici fiyat endeksi ise 2023 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %5,89, bir önceki yılın Aralık ayına göre %31,59, bir önceki yılın aynı ayına göre %49,41 ve on iki aylık ortalamalara göre %71,97 artış göstermiştir¹⁶. Yıllık azalış gösteren tek alt sektör %8,21 ile elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme olmuştur. Buna karşılık, temel eczacılık ürünleri ve müstahzarları %99,44; diğer madencilik ve taş ocakçılığı ürünleri %91,41; içecekler %81,79 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler olmuştur.

Türkiye'nin PMI değeri 2023 yılı Ağustos ayında 49,0 olarak gerçekleşti

Satınalma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices - PMI), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen göstergeler arasında yer almaktadır. PMI'lar ekonomik koşullara ilişkin önemli bir öncü göstergedir. PMI'ların 50'den büyük olması önceki aya kıyasla bir artış olduğu anlamını taşıırken, 50'den küçük olması ise önceki aya göre düşüş olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda PMI Endeksleri ilgili ekonomi ve sektörün faaliyet koşullarındaki değişimin yönünü göstermektedir. 2023 yılı Ağustos ayında Türkiye'nin PMI değeri bir önceki aya kıyasla 0,9 puan azalış ve bir önceki yılın Ağustos ayına kıyasla 2,9 puan artış ile 49,0 düzeyinde gerçekleşmiştir¹⁷.

¹³ TÜİK, İşgücü İstatistikleri [2](#)

¹⁴ TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [2](#)

¹⁵ TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi [2](#)

¹⁶ TÜİK, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi [2](#)

¹⁷ Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm [2](#)

Ağustos ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi değeri 47,2 oldu

Satınalma yöneticileri ile yapılan görüşme ve anketlerden elde edilen veriler analiz edilerek hazırlanan "Yeni İhracat Siparişleri Endeksi" mal ve hizmet sektörlerindeki yurt dışı talebi ölçen bir göstergedir. Bu sayede ülke ve sektör bazında ihracat talebinde zaman içinde meydana gelen değişimler takip edilebilmektedir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepteki düşüşü, 50'nin üstünde olması talepteki artışı ifade ederken, 50 değeri bir değişimin olmadığını göstermektedir. Yeni İhracat Siparişleri Endeksi değeri 2023 yılı Ağustos ayında bir önceki aya kıyasla 2,1 puan azalış ve bir önceki yılın Ağustos ayına kıyasla 0,3 puan azalış ile 47,2 olarak gerçekleşmiştir.

8 Eylül 2023 tarihi itibarıyla ticari kredi hacmi 8,10 trilyon TL'ye ulaştı

BDDK tarafından 8 Eylül 2023 tarihinde yayınlanan haftalık bankacılık sektörü verilerine göre ticari kredi hacmi 8,10 trilyon TL'ye ulaşmıştır¹⁸.

Krediler			
Sektör / Krediler (8 Eylül 2023 Cuma) (Milyon TL)	TL Cinsinden	Yabancı Para Cinsinden	Toplam
Toplam Krediler	7.091.766	3.371.365	10.463.132
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	2.360.729	1.765	2.362.495
Ticari ve Diğer Krediler	4.731.609	3.369.600	8.100.637
Taksitli Tic. Krd. ve Kurumsal Kredi Kartları	1.162.539	388.325	1.550.864
KOBİ Kredileri	2.514.017	367.451	2.881.468

Kaynak: BDDK

¹⁸ BDDK, Haftalık Bankacılık Sektörü Verileri [link](#)

Türkiye Dış Ticareti

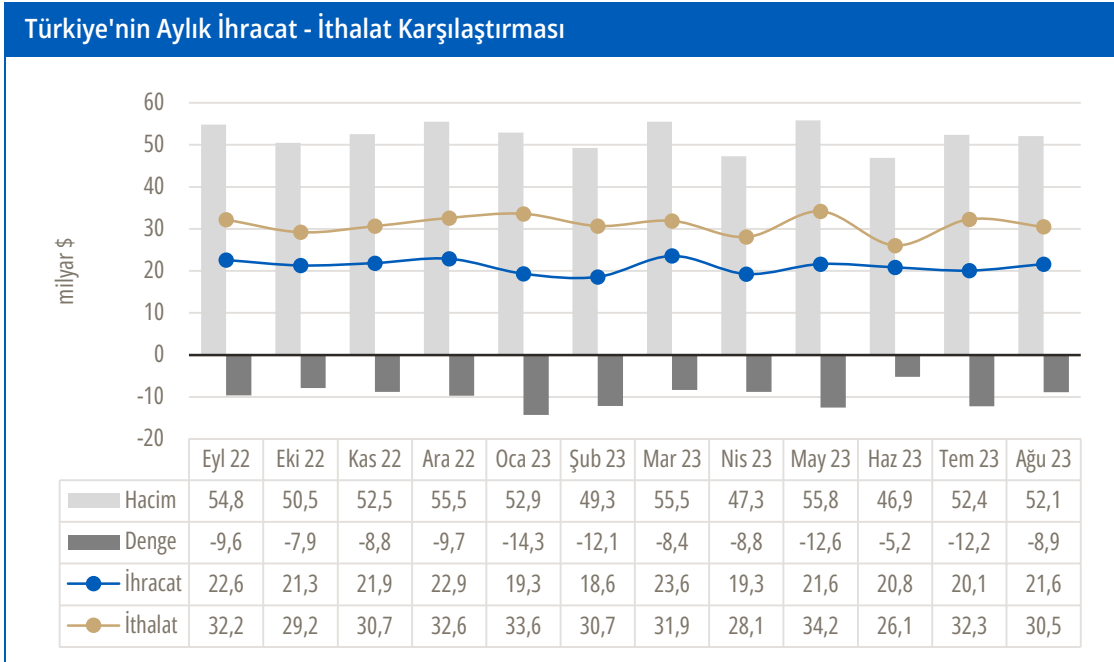
Ağustos ayında ihracat %1,6 artışla 21,6 milyar \$ oldu

2023 yılının Ağustos ayında Türkiye ihracatı %1,6 artışla 21,6 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir¹⁹. Bu dönemde toplam ithalat %6,3 azalışla 30,5 milyar \$'a inerken, dış ticaret hacmi ise %3,2 azalışla 52,1 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %70,9 olmuştur. Ocak-Ağustos 2023 döneminde ise Türkiye ihracatı %0,4 azalışla 164,9 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %3,5 artışla 247,3 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %1,9 değişimle 412,2 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %66,7 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 253,6 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Ağustos 2023	Değ. (%)	Ocak-Ağustos 2023	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	21,6	1,6	164,9	-0,4
İthalat (milyar \$)	30,5	-6,3	247,3	3,5
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	52,1	-3,2	412,2	1,9
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-8,9	-21,2	-82,4	12,1
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	70,9	-	66,7	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 21,1 milyar \$, ortalama ithalat ise 31 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 23,6 milyar \$ ile 2023 yılı Mart ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 18,6 milyar \$ ile 2023 yılı Şubat ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 34,2 milyar \$ ile 2023 yılı Mayıs ayında, en düşük ithalat ise 26,1 milyar \$ ile 2023 yılı Haziran ayında olmuştur.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

¹⁹ Ticaret Bakanlığı, Aylık Dış Ticaret İstatistikleri [2](#)

Ağustos ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 8,52 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2023 yılı Ağustos ayında geçen yıla göre %6,1 oranında artarak 8,52 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %39,4 oldu. 2023 yılı Ağustos ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Yakın ve Orta Doğu olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %5 oranında azalış ve %17,6 pay ile 3,81 milyar \$ oldu. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 3,46 milyar \$ ihracat, %5 artış ve %16 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	8.520	6,1	39,4	69.036	0,5	41,9
2	Yakın ve Orta Doğu	3.815	-5,0	17,6	27.820	-2,0	16,9
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.463	5,0	16,0	25.973	19,1	15,8
4	Diğer Asya	1.859	14,3	8,6	12.407	6,8	7,5
5	Kuzey Amerika	1.459	-7,9	6,7	10.995	-13,4	6,7
6	Kuzey Afrika	1.181	13,6	5,5	8.314	-14,1	5,0
7	Diğer Afrika	727	-16,8	3,4	5.015	-24,5	3,0
8	Orta Amerika ve Karayipler	239	-3,9	1,1	1.716	-12,6	1,0
9	Güney Amerika	224	-25,8	1,0	1.664	-28,6	1,0
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	96	-7,5	0,4	658	-9,1	0,4
	Diğerleri	38	-75,4	0,2	1.309	40,5	0,8
	Toplam	21.619	1,6	100,0	164.907	-0,4	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Avrupa Birliği (AB): Fransa, Hollanda, Almanya, İtalya, İrlanda, Danimarka, Yunanistan, Portekiz, İspanya, Belçika, Lüksemburg, İsveç, Finlandiya, Avusturya, Malta, Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Çekya, Slovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Slovenya, Hırvatistan

Diğer Avrupa (AB hariç): Birleşik Krallık, İzlanda, Norveç, Lihtenştayn, İsviçre, Faroe Adaları, Andorra, Cebelitarık, Vatikan, San Marino, Arnavutluk, Ukrayna, Belarus, Moldova, Rusya Federasyonu, Bosna Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Kuzey Afrika: Ceuta, Melilla, Fas, Cezayir, Tunus, Libya, Mısır, Batı Sahra

Diğer Afrika: Sudan, Güney Sudan, Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer, Çad, Cabo Verde, Senegal, Gambia, Gine-Bissau, Gine, Sierra Leone, Liberya, Kotdivuar, Gana, Togo, Benin, Nijerya, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi, Sao Tome ve Prinsipe, Gabon, Kongo, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Ruanda, Burundi, Saint Helena, Angola, Etiyopya, Eritre, Cibuti, Somali, Kenya, Uganda, Tanzanya, Seyşeller, Britanya Hint Okyanus Toprakları, Mozambik, Madagaskar, Mauritius, Komorlar, Zambiya, Zimbabve, Malavi, Güney Afrika Cumhuriyeti, Namibya, Botswana, Esvatini, Lesotho

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Grönland, Saint Pierre ve Miquelon

Orta Amerika ve Karayipler: Meksika, Bermuda, Guatemala, Belize, Honduras, El Salvador, Nikaragua, Kosta Rika, Panama, Anguilla, Küba, Saint Kitts ve Nevis, Haiti, Bahamalar, Turks ve Caicos Adaları, Dominik Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri Virjin Adaları, Antigua ve Barbuda, Dominika, Cayman Adaları, Jamaika, Saint Lucia, Saint Barthelemy, Saint Vincent ve Grenadinler, Britanya Virjin Adaları, Barbados, Montserrat, Trinidad ve Tobago, Grenada, Aruba, Curaçao, Bonaire, Sint Eustatius ve Saba, Sint Maarten (Hollanda kısmı)

Güney Amerika: Kolombiya, Venezuela, Guyana, Surinam, Ekvator, Peru, Brezilya, Şili, Boliviya, Paraguay, Uruguay, Arjantin, Falkland Adaları (Malvinas)

Yakın ve Orta Doğu: Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Lübnan, Suriye, Irak, İran, İsrail, Filistin, Ürdün, Suudi Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Yemen

Diğer Asya: Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tacikistan, Kırgızistan, Doğu Timor, Afganistan, Pakistan, Hindistan, Bangladeş, Maldivler, Sri Lanka, Nepal, Butan, Myanmar, Tayland, Laos, Vietnam, Kamboçya, Endonezya, Malezya, Brunei, Singapur, Filipinler, Moğolistan, Çin, Kuzey Kore, Güney Kore, Japonya, Tayvan, Hong Kong, Makao

Ağustos ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 8,54 milyar \$ ile Avrupa Birliği

2023 yılının Ağustos ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği ülke grubu ile ithalat Ağustos ayında geçen yıla göre %9,8 oranında artarak 8,54 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %28 oldu. 2023 yılı Ağustos ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeden gerçekleştirilen ithalat %2,8 oranında azalış ve %26 pay ile 7,92 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 5,72 milyar \$ ithalat, %38,2 azalış ve %18,8 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	8.539	9,8	28,0	70.484	15,6	28,5
2	Diğer Asya	7.921	-2,8	26,0	61.825	4,0	25,0
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.720	-38,2	18,8	56.468	6,3	22,8
4	Yakın ve Orta Doğu	3.259	98,3	10,7	16.366	16,3	6,6
5	Kuzey Amerika	1.515	4,6	5,0	11.560	2,7	4,7
6	Güney Amerika	741	-17,7	2,4	4.804	-35,9	1,9
7	Kuzey Afrika	610	25,4	2,0	4.810	24,7	1,9
8	Diğer Afrika	276	-22,6	0,9	1.932	-19,2	0,8
9	Orta Amerika ve Karayipler	127	3,8	0,4	959	10,0	0,4
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	90	-37,7	0,3	902	-16,5	0,4
	Diğerleri	1.697	-24,7	5,6	17.213	-29,7	7,0
	Toplam	30.494	-6,3	100,0	247.321	3,5	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Avrupa Birliği (AB): Fransa, Hollanda, Almanya, İtalya, İrlanda, Danimarka, Yunanistan, Portekiz, İspanya, Belçika, Lüksemburg, İsveç, Finlandiya, Avusturya, Malta, Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Çekya, Slovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Slovenya, Hırvatistan

Diğer Avrupa (AB hariç): Birleşik Krallık, İzlanda, Norveç, Lihtenştayn, İsviçre, Faroe Adaları, Andorra, Cebelitarık, Vatikan, San Marino, Arnavutluk, Ukrayna, Belarus, Moldova, Rusya Federasyonu, Bosna Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Kuzey Afrika: Ceuta, Melilla, Fas, Cezayir, Tunus, Libya, Mısır, Batı Sahra

Diğer Afrika: Sudan, Güney Sudan, Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer, Çad, Cabo Verde, Senegal, Gambia, Gine-Bissau, Gine, Sierra Leone, Liberya, Kotdivuar, Gana, Togo, Benin, Nijerya, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi, Sao Tome ve Prinsipe, Gabon, Kongo, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Ruanda, Burundi, Saint Helena, Angola, Etiyopya, Eritre, Cibuti, Somali, Kenya, Uganda, Tanzanya, Seyşeller, Britanya Hint Okyanus Toprakları, Mozambik, Madagaskar, Mauritius, Komorlar, Zambiya, Zimbabve, Malavi, Güney Afrika Cumhuriyeti, Namibya, Botswana, Esvatini, Lesotho

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Grönland, Saint Pierre ve Miquelon

Orta Amerika ve Karayipler: Meksika, Bermuda, Guatemala, Belize, Honduras, El Salvador, Nikaragua, Kosta Rika, Panama, Anguilla, Küba, Saint Kitts ve Nevis, Haiti, Bahamalar, Turks ve Caicos Adaları, Dominik Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri Virjin Adaları, Antigua ve Barbuda, Dominika, Cayman Adaları, Jamaika, Saint Lucia, Saint Barthelemy, Saint Vincent ve Grenadinler, Britanya Virjin Adaları, Barbados, Montserrat, Trinidad ve Tobago, Grenada, Aruba, Curaçao, Bonaire, Sint Eustatius ve Saba, Sint Maarten (Hollanda kısmı)

Güney Amerika: Kolombiya, Venezuela, Guyana, Surinam, Ekvator, Peru, Brezilya, Şili, Boliviya, Paraguay, Uruguay, Arjantin, Falkland Adaları (Malvinas)

Yakın ve Orta Doğu: Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Lübnan, Suriye, Irak, İran, İsrail, Filistin, Ürdün, Suudi Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Yemen

Diğer Asya: Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tacikistan, Kırgızistan, Doğu Timor, Afganistan, Pakistan, Hindistan, Bangladeş, Maldivler, Sri Lanka, Nepal, Butan, Myanmar, Tayland, Laos, Vietnam, Kamboçya, Endonezya, Malezya, Brunei, Singapur, Filipinler, Moğolistan, Çin, Kuzey Kore, Güney Kore, Japonya, Tayvan, Hong Kong, Makao

2023 yılı Ağustos ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,78 milyar \$ ile Almanya

2023 yılı Ağustos ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %7,2 değişim ve 1,78 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %8,2 olarak gerçekleşmiştir. Ağustos ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise ABD olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %8,2 oranında azalarak 1,32 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6,1 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Irak olmuştur. Bu ülkeye ihracat %13,2 azalarak 1,09 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ihracat içindeki payı ise %5 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.783	7,2	8,2	14.161	2,8	8,6
2	ABD	1.322	-8,2	6,1	9.811	-13,7	5,9
3	Irak	1.091	-13,2	5,0	7.739	-10,1	4,7
4	İngiltere	1.064	-2,8	4,9	8.022	-6,6	4,9
5	İtalya	877	-1,7	4,1	8.142	-3,0	4,9
6	Rusya Federasyonu	846	-10,7	3,9	7.465	62,9	4,5
7	Fransa	843	10,3	3,9	6.869	11,3	4,2
8	İspanya	783	-1,3	3,6	6.745	1,1	4,1
9	Hollanda	769	16,5	3,6	4.943	-10,0	3,0
10	BAE	628	26,4	2,9	4.386	32,1	2,7
11	Romanya	563	18,0	2,6	4.610	0,1	2,8
12	Polonya	500	21,6	2,3	3.825	5,2	2,3
13	İsrail	496	-14,0	2,3	3.832	-19,4	2,3
14	Belçika	394	2,4	1,8	2.938	-10,2	1,8
15	Bulgaristan	352	5,2	1,6	2.828	-13,4	1,7
16	Libya	332	57,7	1,5	1.963	4,2	1,2
17	Yunanistan	330	48,0	1,5	2.687	20,8	1,6
18	Kazakistan	306	117,1	1,4	1.880	112,6	1,1
19	İran	283	14,3	1,3	1.946	-0,1	1,2
20	Fas	281	23,8	1,3	1.978	-8,9	1,2
	Liste Toplamı	13.843	4,5	64	106.770	1,1	64,7
	Diğer	7.776	-3,2	36	58.137	-2,9	35,3
	Toplam	21.619	1,6	100	164.907	-0,4	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2023 yılı Ağustos ayında en fazla ithalat yapılan ülke 3,83 milyar \$ ile Çin

2023 yılı Ağustos ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-7,7 değişim ve 3,83 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %12,6 olarak gerçekleşmiştir. Ağustos ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Rusya olmuştur. İlgili ülkeden ithalat geçen yılın aynı dönemine göre %45,7 oranında azalarak 3,42 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %11,2 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülkeden ithalat %24,7 artarak 2,56 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %8,4 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	3.828	-7,7	12,6	30.669	9,4	12,4
2	Rusya Federasyonu	3.420	-45,7	11,2	31.804	-17,2	12,9
3	Almanya	2.556	24,7	8,4	18.834	22,9	7,6
4	BAE	2.075	497,2	6,8	7.218	168,9	2,9
5	İsviçre	1.493	-14,6	4,9	15.742	156,2	6,4
6	ABD	1.447	9,2	4,7	10.592	2,9	4,3
7	İtalya	1.217	3,4	4	9.895	8,3	4
8	Güney Kore	905	11,2	3	6.446	1,2	2,6
9	Fransa	814	-11,9	2,7	7.745	22,6	3,1
10	İspanya	790	33,9	2,6	6.234	35,5	2,5
11	Hindistan	774	0,9	2,5	5.415	-28,2	2,2
12	Japonya	526	39,6	1,7	3.610	19,6	1,5
13	İngiltere	515	16,7	1,7	4.234	7,7	1,7
14	Brezilya	386	-18,5	1,3	2.894	-21,2	1,2
15	Polonya	385	2,1	1,3	3.311	19,6	1,3
16	Belçika	358	9,8	1,2	3.028	-1,7	1,2
17	Mısır	357	80,8	1,2	2.391	47,6	1
18	Malezya	348	5,5	1,1	2.770	-6,4	1,1
19	Hollanda	343	-16,0	1,1	2.968	-4,5	1,2
20	Kazakistan	313	-17,5	1	2.338	11,5	0,9
	Liste Toplamı	22.850	-2,8	74,9	178.135	10,6	72
	Diğer	7.644	-15,4	25,1	69.186	-11,2	28
	Toplam	30.494	-6,3	100	247.321	3,5	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ağustos ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör Otomotiv Endüstrisi

2023 yılı Ağustos ayında sektör bazında Otomotiv Endüstrisi 2,74 milyar \$ ihracat ve %14,8 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör olmuştur. Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektörü 2,67 milyar \$ ihracat ve %14,4 payla ikinci sırada yer almıştır. Hazırgiyim ve Konfeksiyon sektörü ise 1,67 milyar \$ ihracat ve %9,0 payla Ağustos ayında en fazla ihracat gerçekleştiren üçüncü sektör olmuştur. Ağustos ayında Türkiye ihracatının kilogram birim fiyatı %10 artışla 1,41 \$ olarak gerçekleşmiştir²⁰.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı

Sıra	Sektör	Ağustos 2023					Ocak-Ağustos 2023				
		İhracat (milyar \$)	Değ. (%)	Pay (%)	Birim Fiyat (\$ / kg)	Birim Fiyat Değişim (%)	İhracat (milyar \$)	Değ. (%)	Pay (%)	Birim Fiyat (\$ / kg)	Birim Fiyat Değişim (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	2,74	20,95	14,8	7,76	16,63	22,80	16,55	15,9	7,94	14,85
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,67	-8,75	14,4	1,03	-4,39	19,47	-14,18	13,5	1,12	-4,26
3	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,67	-8,86	9,0	14,90	8,99	13,22	-7,14	9,2	15,68	9,51
4	Elektrik ve Elektronik	1,40	11,85	7,6	4,73	-4,14	10,59	10,18	7,4	5,15	9,21
5	Çelik	1,35	-25,08	7,3	0,96	-1,86	9,69	-36,40	6,7	1,08	-1,44
6	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohum. ve Mam.	1,16	16,67	6,2	0,68	-39,32	8,02	11,10	5,6	0,90	-13,66
7	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,07	-5,67	5,8	4,33	-3,46	8,56	-13,69	6,0	4,57	-3,84
8	Makine ve Aksamları	0,98	15,11	5,3	7,41	23,98	7,33	12,34	5,1	7,16	22,79
9	Tekstil ve Hammaddeleri	0,78	-6,19	4,2	3,91	-13,93	6,29	-9,48	4,4	4,29	-6,02
10	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,68	-7,09	3,7	1,31	-6,74	5,27	-3,48	3,7	1,47	5,74
11	İklimlendirme Sanayii	0,61	11,17	3,3	5,87	12,42	4,76	8,99	3,3	6,15	18,72
12	Madencilik Ürünleri	0,50	-16,24	2,7	0,20	9,00	3,77	-14,92	2,6	0,19	5,95
13	Mücevher	0,46	-8,05	2,5	420,10	-32,58	4,01	12,34	2,8	553,22	2,17
14	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,40	-16,49	2,1	0,17	10,22	3,16	-15,10	2,2	0,17	19,47
15	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,38	12,77	2,0	64,36	41,22	3,41	32,03	2,4	57,62	7,39
16	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,30	293,35	1,6	15,56	195,01	1,18	47,83	0,8	9,18	-1,04
17	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,29	-8,83	1,6	2,78	-0,55	2,29	-14,97	1,6	3,02	9,91
18	Halı	0,23	4,52	1,3	3,12	-5,39	1,70	-1,93	1,2	3,18	-3,87
19	Meyve Sebze Mamulleri	0,22	-5,48	1,2	1,22	12,29	1,48	-4,30	1,0	1,19	15,24
20	Deri ve Deri Mamulleri	0,17	-11,57	0,9	11,90	6,95	1,33	0,42	0,9	11,43	17,79
21	Yaş Meyve ve Sebze	0,16	1,92	0,9	0,85	48,31	2,05	16,14	1,4	0,77	32,54
22	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,12	9,63	0,6	3,08	4,33	0,94	0,88	0,7	3,14	0,12
23	Fındık ve Mamulleri	0,09	1,49	0,5	5,98	16,36	1,06	5,14	0,7	6,26	13,46
24	Tütün	0,08	-5,79	0,4	8,62	35,82	0,63	25,49	0,4	7,94	21,41
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,04	46,25	0,2	3,33	43,84	0,69	180,20	0,5	3,71	74,37
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,01	-8,85	0,0	2,52	2,44	0,10	1,67	0,1	2,38	16,14
	Toplam (TİM Verileri)	18,56	-0,26	100,0	1,41	9,93	143,80	-3,37	100,0	1,53	16,13
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	3,06	14,62	14,2	-	-	21,11	26,43	12,8	-	-
	Genel İhracat Toplamı	21,62	1,61	100,0	-	-	164,91	-0,36	100,0	-	-

Kaynak: TİM

²⁰ TİM, İhracat Rakamları

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

Ağustos ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 2,4 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %24,8 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %12 artış ve 2,2 milyar \$ ile takip etmektedir. Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %2,7 artışla 1,6 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Ağustos 2023		Ocak-Ağustos 2023	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.368	24,8	19.890	19,4
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.159	12,0	16.571	16,1
3	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.624	2,7	9.776	-7,2
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.319	18,6	9.983	16,9
5	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.058	14,7	7.493	17,4
6	39	Plastikler ve mamulleri	936	-6,8	7.043	-10,1
7	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	909	-4,8	6.878	-5,6
8	72	Demir ve çelik	856	-29,7	5.773	-47,4
9	73	Demir veya çelikten eşya	824	-8,9	6.538	-6,2
10	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	659	-7,5	5.638	-1,3
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	456	-16,5	3.638	-23,3
12	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	438	-2,4	3.359	-2,2
13	89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	353	111,9	1.297	17,3
14	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	341	4,4	2.579	4,0
15	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	288	-7,8	3.067	7,7
16	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	279	-22,5	2.158	-18,2
17	20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	259	5,9	1.887	0,1
18	57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	241	5,9	1.738	-2,1
19	28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	225	-32,3	2.066	-8,6
20	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	224	80,1	1.547	25,7
		Liste Toplamı	15.816	3,2	118.916	-0,5
		Diğer	5.804	-2,5	45.991	0,1
		Toplam	21.619	1,6	164.907	-0,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

Ağustos ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 5,4 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %38,1 azalmıştır. Bu ürün grubunu Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar ürün grubundaki ithalat %38,1 artış ve 3,6 milyar \$ ile takip etmektedir. Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %16,4 artışla 3,5 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Ağustos 2023		Ocak-Ağustos 2023	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	5.411	-38,1	46.418	-27,8
2	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	3.640	38,1	24.803	123,1
3	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.535	16,4	27.278	26,6
4	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.886	93,2	20.202	93,5
5	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.285	17,9	18.565	37,5
6	72	Demir ve çelik	1.917	-11,4	17.506	-18,4
7	39	Plastikler ve mamulleri	1.320	-15,1	11.390	-16,8
8	29	Organik kimyasal ürünler	760	-24,0	6.387	-20,3
9	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	502	12,6	4.255	27,3
10	74	Bakır ve bakırdan eşya	499	-0,4	4.405	22,0
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	445	-18,6	4.202	-23,9
12	30	Eczacılık ürünleri	439	14,0	3.289	9,2
13	73	Demir veya çelikten eşya	342	11,8	2.726	12,2
14	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	339	-27,8	2.492	-0,6
15	10	Hububat	307	-38,9	4.162	22,6
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	303	-15,3	2.656	-5,7
17	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	293	-0,2	2.397	6,0
18	23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	265	23,0	1.897	11,9
19	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	247	-42,2	2.158	-25,8
20	52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	242	-34,9	2.101	-41,5
		Liste Toplamı	25.975	-5,1	209.288	4,0
		Diğer	4.519	-12,3	38.033	0,4
		Toplam	30.494	-6,3	247.321	3,5

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknolojili ürünlerin ihracatı Ağustos ayında %18,6 arttı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Ağustos ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,6 artışla ve %2,9 payla 0,59 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı ise %10,9 artışla ve %36 payla 7,36 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %2,7 azalışla ve %30,6 payla 6,27 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı bu dönemde %-5,9 değişim ve %30,5 pay ile 6,24 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı

Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	594	18,6	2,9	4.550	19,6	2,9
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	7.360	10,9	36,0	58.706	12,5	37,7
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	6.272	-2,7	30,6	43.766	-13,0	28,1
4	Düşük Teknolojili Ürünler	6.245	-5,9	30,5	48.781	-3,0	31,3
	Toplam	20.470	1,2	100,0	155.803	-0,5	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Teknoloji Yoğunluğuna Göre Ürün Grupları Sınıflaması Eurostat tarafından NACE Rev.2 sınıflaması baz alınarak hazırlanmış, ISIC Rev.4 sınıflamasına uyarlanmıştır. Sınıflama aşağıdaki detayları içermektedir.

Yüksek Teknoloji: Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ait malzemelerin imalatı (21), Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı (26), Hava ve uzay araçları ve ilgili makinelerin imalatı (30.3)

Orta Yüksek Teknoloji: Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı (20), Silah ve mühimmat (cephane) imalatı (25.4), Elektrikli teçhizat imalatı (27), Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı (28), Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı (29), Diğer ulaşım araçlarının imalatı (30) (Hava ve uzay araçları ve ilgili makinelerin imalatı ve gemi ve tekne yapımı hariç), Tıbbi ve dişçiliğe ait araç ve gereçlerin imalatı (32.5)

Orta Düşük Teknoloji: Kayıtlı medyanın çoğaltılması (18.2), Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı (19), Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı (22), Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (23), Ana metal sanayii (24), Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı (25) (Silah ve mühimmat (cephane) imalatı hariç), Gemi ve tekne yapımı (30.1),

Düşük Teknoloji: Gıda ürünlerinin imalatı (10), İçeceklerin imalatı (11), Tütün ürünleri imalatı (12), Tekstil ürünlerinin imalatı (13), Giyim eşyalarının imalatı (14), Deri ve ilgili ürünlerin imalatı (15), Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı (16), Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı (17), Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması (18) (Kayıtlı medyaların çoğaltılması hariç), Mobilya imalatı (31), Diğer imalatlar (32) (Tıbbi ve dişçiliğe ait araç ve gereçlerin imalatı hariç)

Yüksek teknolojili ürünlerin ithalatı Ağustos ayında %1,1 arttı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Ağustos ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,1 artışla ve %9,6 payla 2,46 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı ise %17,5 artışla ve %42,2 payla 10,81 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %11,8 artışla ve %37,7 payla 9,67 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı bu dönemde %-14,7 değişim ve %10,4 pay ile 2,67 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı								
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023			
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	2.463	1,1	9,6	20.252	24,2	10,2	
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	10.805	17,5	42,2	83.457	17,5	42,0	
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	9.666	11,8	37,7	73.111	23,6	36,8	
4	Düşük Teknolojili Ürünler	2.674	-14,7	10,4	21.898	3,7	11,0	
	Toplam	25.609	9,4	100,0	198.718	18,5	100,0	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Teknoloji Yoğunluğuna Göre Ürün Grupları Sınıflaması Eurostat tarafından NACE Rev.2 sınıflaması baz alınarak hazırlanmış, ISIC Rev.4 sınıflamasına uyarlanmıştır. Sınıflama aşağıdaki detayları içermektedir.

Yüksek Teknoloji: Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ait malzemelerin imalatı (21), Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı (26), Hava ve uzay araçları ve ilgili makinelerin imalatı (30.3)

Orta Yüksek Teknoloji: Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı (20), Silah ve mühimmat (cephane) imalatı (25.4), Elektrikli teçhizat imalatı (27), Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı (28), Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı (29), Diğer ulaşım araçlarının imalatı (30) (Hava ve uzay araçları ve ilgili makinelerin imalatı ve gemi ve tekne yapımı hariç), Tıbbi ve dişçiliğe ait araç ve gereçlerin imalatı (32.5)

Orta Düşük Teknoloji: Kayıtlı medyanın çoğaltılması (18.2), Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı (19), Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı (22), Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (23), Ana metal sanayii (24), Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı (25) (Silah ve mühimmat (cephane) imalatı hariç), Gemi ve tekne yapımı (30.1),

Düşük Teknoloji: Gıda ürünlerinin imalatı (10), İçeceklerin imalatı (11), Tütün ürünleri imalatı (12), Tekstil ürünlerinin imalatı (13), Giyim eşyalarının imalatı (14), Deri ve ilgili ürünlerin imalatı (15), Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı (16), Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı (17), Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması (18) (Kayıtlı medyanın çoğaltılması hariç), Mobilya imalatı (31), Diğer imalatlar (32) (Tıbbi ve dişçiliğe ait araç ve gereçlerin imalatı hariç)

Tüketim Malları ihracatının payı %34,8 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2023 yılının Ağustos ayında Yatırım (Sermaye) Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %25,7 artış ve %12,2 pay ile 2,65 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ihracatı %3,3 azalış ve %51,6 payla 11,16 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %2,5 artış ve %34,8 payla 7,53 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	2.647	25,7	12,2	20.146	16,7	12,2
2	Hammadde-Aramallar	11.162	-3,3	51,6	83.785	-5,8	50,8
3	Tüketim Malları	7.533	2,5	34,8	58.404	1,6	35,4
4	Diğer	277	0,5	1,3	2.572	41,6	1,6
	Toplam	21.619	1,6	100,0	164.907	-0,4	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Aramallar ithalatının payı %71,6 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2023 yılının Ağustos ayında Yatırım (Sermaye) Malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,9 artış ve %14,8 pay ile 4,52 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ithalatı %15,6 azalış ve %71,6 payla 21,82 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ithalatı ise %44,1 artış ve %13,6 payla 4,13 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Ağustos 2023			Ocak-Ağustos 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	4.520	19,9	14,8	34.147	34,5	13,8
2	Hammadde-Aramallar	21.824	-15,6	71,6	182.578	-6,3	73,8
3	Tüketim Malları	4.134	44,1	13,6	30.400	64,2	12,3
4	Diğer	16	-47,1	0,1	196	2,6	0,1
	Toplam	30.494	-6,3	100,0	247.321	3,5	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hizmet ihracatı Ocak-Temmuz 2023 döneminde 53,6 milyar \$'a yükseldi

Türkiye'nin hizmet ihracatı ise Ocak-Temmuz 2023 döneminde bir önceki yıla kıyasla %16,3 artışla 53,6 milyar \$'a yükselmiştir. Hizmet ithalatı aynı dönemde %26,7 artışla 27,8 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Temmuz 2023 döneminde Türkiye'nin toplam hizmet ticareti hacmi %19,6 artışla 81,4 milyar \$'a yükselirken, hizmet ticareti fazlası ise %6,6 artış ile 25,8 milyar \$'a ulaşmıştır.

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Ağustos ayında Enerji Fiyatları Endeksi %7,8 yükseldi

Dünya Bankası tarafından yayınlanan küresel emtia fiyatları verilerine²¹ göre 2023 yılı Ağustos ayında Enerji fiyatları endeksi bir önceki aya göre %7,8 artmıştır. Yıllık bazda ise enerji fiyatları endeksi %37,1 düşmüştür. Doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %1,2 artarken, yıllık bazda azalış oranı %70,6 olmuştur. Ortalama Petrol fiyatları ise aylık bazda %7,3 yükselirken geçen yılın Ağustos ayına göre fiyatlar %11,7 azalmıştır. OPEC+ ülkelerinin petrol üretimini azaltması bu dönemde enerji fiyatlarındaki artışı tetikleyen ana unsur olmuştur.

Metal Emtia Fiyatları Endeksi %1,9 azaldı

2023 Ağustos döneminde Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %1,9 oranında azalmıştır. Bir önceki yıla göre ise Metal fiyatları endeksi %4 düşmüştür. Alüminyum fiyatları aylık bazda %1,1 azalırken, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla azalış oranı %12,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bakır fiyatları ise bir önceki aya göre %1,5 azalırken, yıllık bazda fiyatlar %4,6 yükselmiştir. Küresel çapta ortalamanın altında seviyede seyreden ekonomik faaliyetler metal fiyatlarını aşağı yönlü olarak etkilemektedir.

Değerli Metal Emtia Fiyatları Endeksi %1,9 düştü

Değerli Metal emtia fiyatları endeksi Ağustos yılının 2023 ayında bir önceki aya kıyasla %1,9 oranında düşmüştür. Bir önceki yılın aynı dönemine göre endeks değeri %10 artmıştır. Altın fiyatları 2023 yılının Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,7 azalırken, Gümüş fiyatlarında azalış oranı %3,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Başta altın olmak üzere değerli metaller ABD Merkez Bankası'nın faiz kararlarından önemli ölçüde etkilenmeye devam etmektedir.

Tarım Fiyat Endeksi %1,5 azaldı, Gıda Fiyat Endeksi %2,2 düştü

Ağustos 2023 döneminde Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %2,2 oranında azalırken, Tarım Fiyatları Endeksi %1,5 oranında azalmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %7,1 oranında düşmüş, Tarım Fiyatları Endeksi ise %6,2 oranında azalmıştır.

²¹ Dünya Bankası, Commodity Markets²

Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

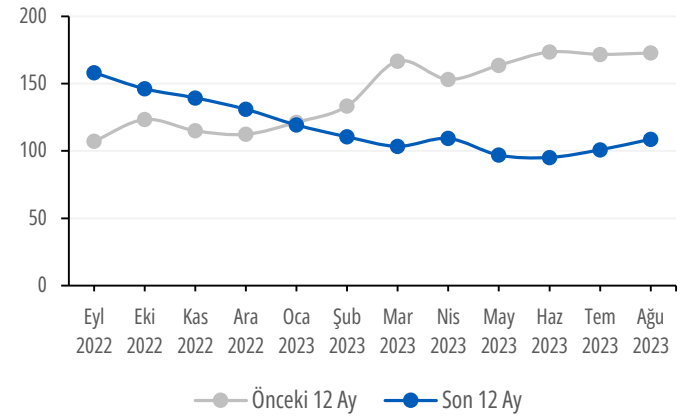
Ana grup emtia endeksleri ve temel emtia fiyatlarının Ağustos 2023 dönemi itibariyle değişimleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır. "Yıllık" değişimler 2023 yılı Ağustos ayındaki değerlerin bir önceki yılın aynı ayına göre ortalama değişimini, "Aylık" değişimler ise 2023 yılı Ağustos ayındaki değerlerin bir önceki aya göre ortalama değişimini ifade etmektedir.

Enerji Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-37,1 ↓ Aylık: %7,8 ↑

Enerji fiyatları endeksi Ağustos 2023 döneminde aylık bazda %7,8 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %37,1 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 158,2 ile Eylül 2022 döneminde ulaşırken, 95,2 ile Haziran 2023 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

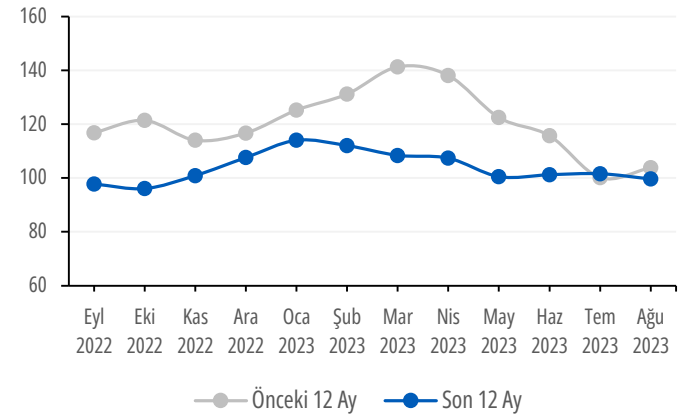

Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-4,0 ↓ Aylık: %-1,9 ↓

Metal fiyatları endeksi Ağustos 2023 döneminde aylık bazda %1,9 düşmüştür. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %4 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 114 ile Ocak 2023 döneminde ulaşırken, 96,1 ile Ekim 2022 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

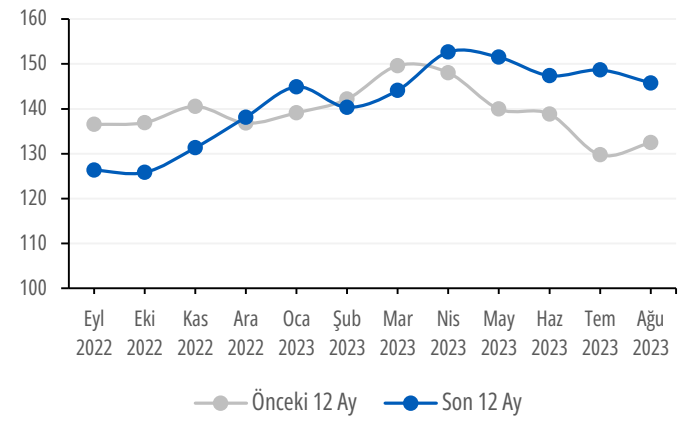

Değerli Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %10,0↑ Aylık: %-1,9↓

Değerli Metal fiyatları endeksi Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,9 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %10 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 152,7 ile Nisan 2023 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 125,8 ile Ekim 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

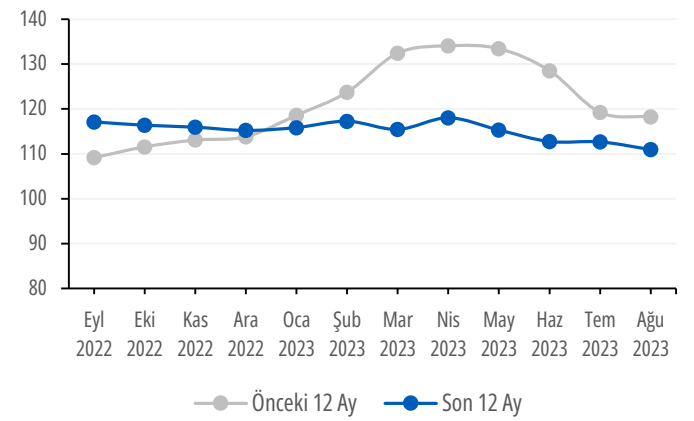

Tarım Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-6,2↓ Aylık: %-1,5↓

Tarım fiyatları endeksi Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,5 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %6,2 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 118 ile Nisan 2023 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 111 ile Ağustos 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

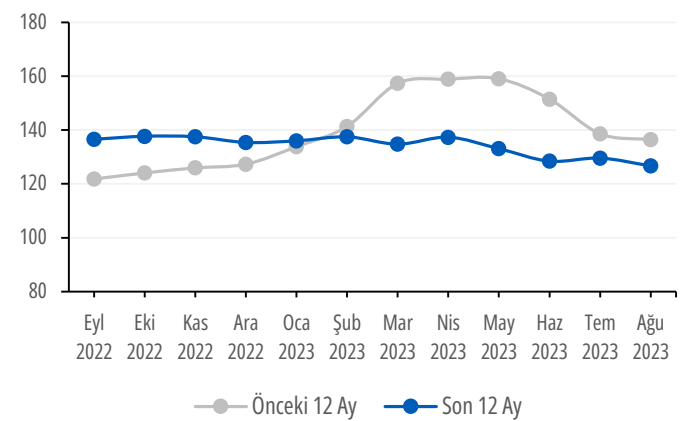

Gıda Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-7,1↓ Aylık: %-2,2↓

Gıda fiyatları endeksi Ağustos 2023 döneminde aylık bazda %2,2 düşmüştür. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %7,1 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 137,7 ile Ekim 2022 döneminde ulaşırken, 126,7 ile Ağustos 2023 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

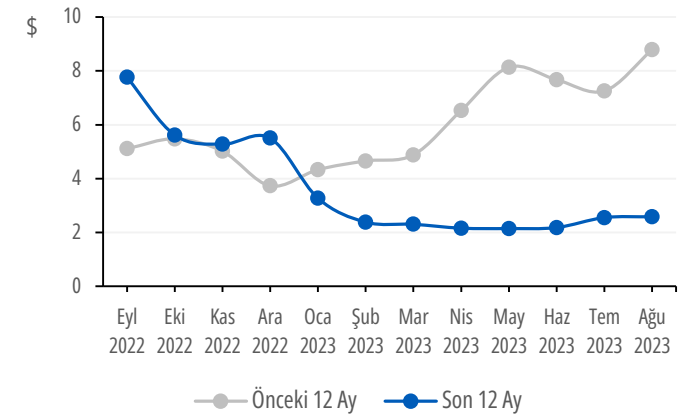

Doğalgaz Fiyatları

Yıllık: %-70,6↓ Aylık: %1,2↑

Doğalgaz fiyatları Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,2 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %70,6 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 7,8 \$/mmbtu ile Eylül 2022 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 2,1 \$/mmbtu ile Mayıs 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/mmbtu)

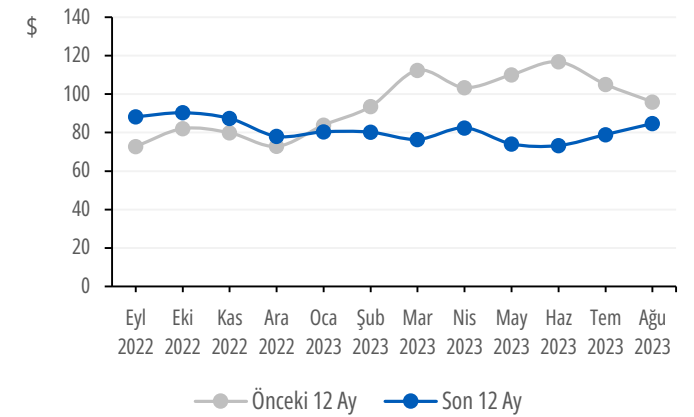

Petrol Fiyatları

Yıllık: %-11,7↓ Aylık: %7,3↑

Ağustos ayında petrol fiyatları bir önceki aya göre %7,3 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %11,7 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 90,3 \$/varil ile Ekim 2022 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 73,3 \$/varil ile Haziran 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/varil)

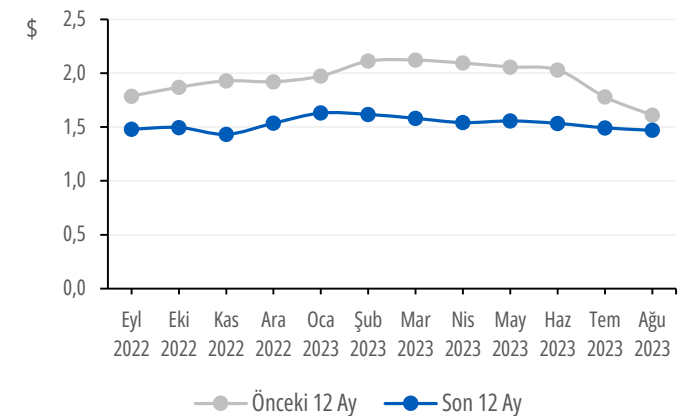

Kauçuk Fiyatları

Yıllık: %-8,7↓ Aylık: %-1,5↓

Ağustos ayında kauçuk fiyatları bir önceki aya göre %1,5 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %8,7 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 1,6 \$/kg ile Ocak 2023 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 1,4 \$/kg ile Kasım 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/kg)

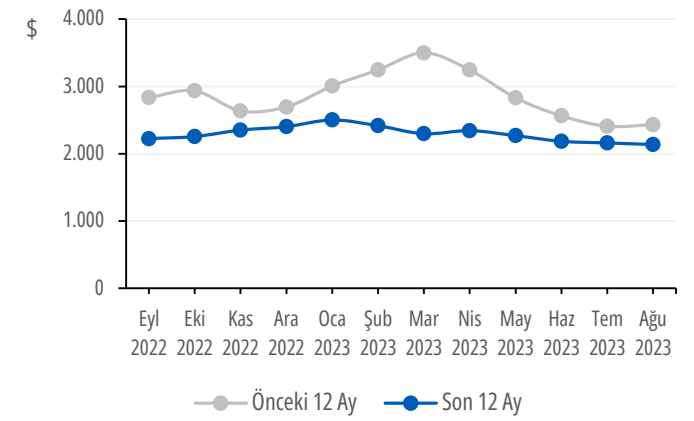

Alüminyum Fiyatları

Yıllık: %12,1↓ Aylık: %1,1↓

Alüminyum fiyatları Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,1 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %12,1 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 2.501 \$/ton ile Ocak 2023 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 2.136 \$/ton ile Ağustos 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/ton)

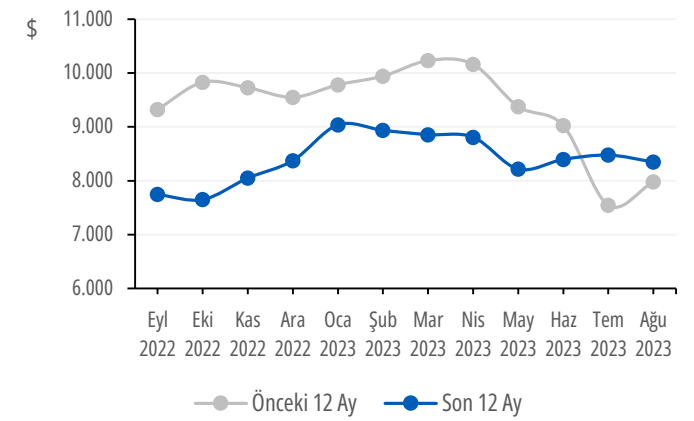

Bakır Fiyatları

Yıllık: %4,6↑ Aylık: %1,5↓

Ağustos ayında bakır fiyatları bir önceki aya göre %1,5 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %4,6 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 9.038 \$/ton ile Ocak 2023 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 7.651 \$/ton ile Ekim 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/ton)

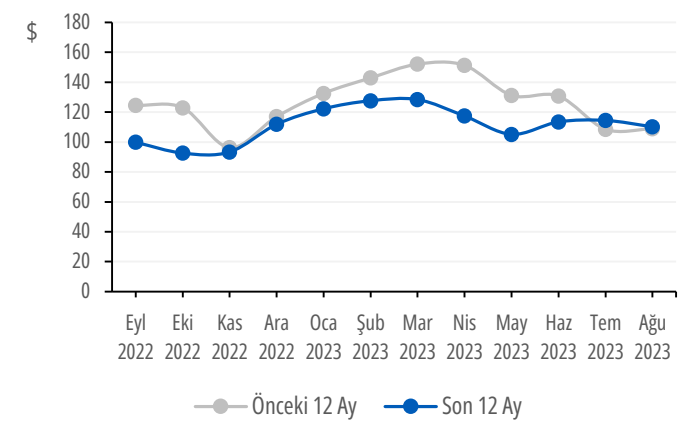

Demir Fiyatları

Yıllık: %1,2↑ Aylık: %3,7↓

Ağustos ayında demir fiyatları bir önceki aya göre %3,7 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %1,2 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 128,4 \$/ton ile Mart 2023 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 92,6 \$/ton ile Ekim 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/ton)

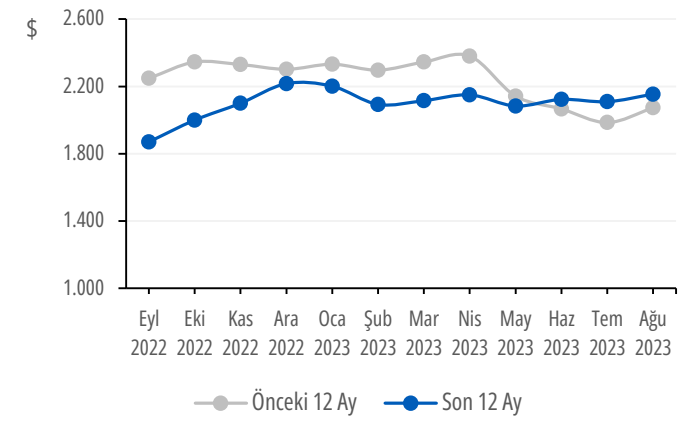

Kurşun Fiyatları

Yıllık: %3,9↑ Aylık: %2,1↑

Kurşun fiyatları Ağustos ayında bir önceki aya göre %2,1 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %3,9 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 2.216 \$/ton ile Aralık 2022 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 1.870 \$/ton ile Eylül 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/ton)

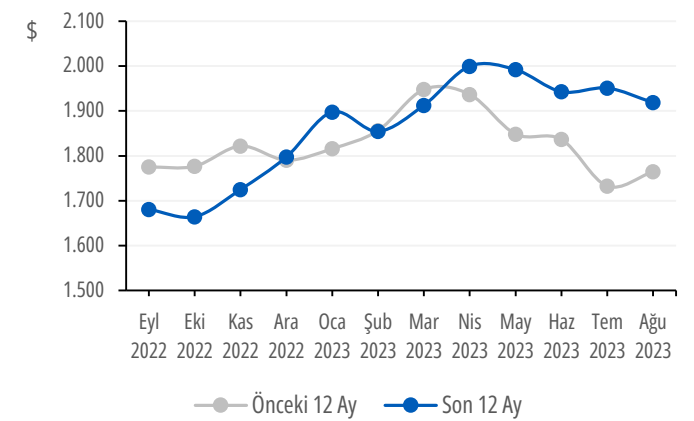

Altın Fiyatları

Yıllık: %8,7↑ Aylık: %-1,7↓

Altın fiyatları Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,7 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %8,7 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 1.999 \$/ons ile Nisan 2023 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 1.664 \$/ons ile Ekim 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/ons)

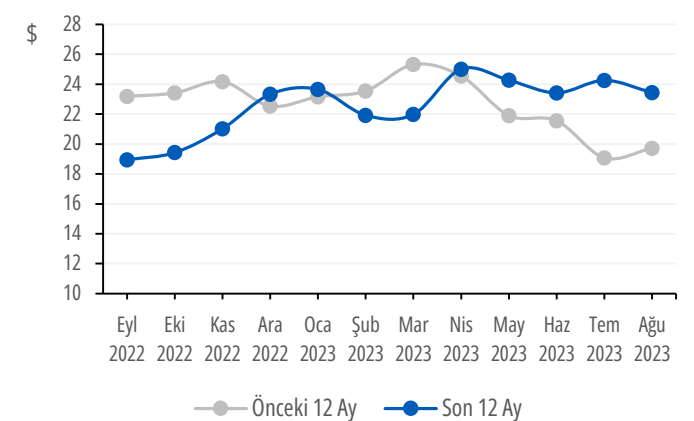

Gümüş Fiyatları

Yıllık: %18,8↑ Aylık: %-3,4↓

Ağustos ayında gümüş fiyatları bir önceki aya göre %3,4 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %18,8 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 25 \$/ons ile Nisan 2023 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 18,9 \$/ons ile Eylül 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (\$/ons)

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2021				2022				Oca.-Ağu. 2022 Ort.	Oca.-Ağu. 2023 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	Ağu. 2022	Ağu. 2023	Yıllık Değ.(%)	Tem. 2023	Ağu. 2023	Aylık Değ.(%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	77,0	87,0	100,6	116,9	140,5	163,4	167,6	138,8	157,0	105,5	-32,8	172,8	108,7	-37,1	100,9	108,7	7,8
Metal	100	106,5	121,8	120,1	117,4	132,6	125,4	100,6	101,5	122,2	105,6	-13,6	103,8	99,6	-4,0	101,6	99,6	-1,9
Değerli Metal	100	141,2	142,8	138,6	138,1	143,6	142,3	129,5	131,8	140,0	146,9	4,9	132,5	145,8	10,0	148,6	145,8	-1,9
Tarım	100	103,0	108,5	108,9	112,8	124,9	132,0	118,2	115,8	126,0	114,8	-8,9	118,2	111,0	-6,2	112,7	111,0	-1,5
Gıda	100	115,7	123,6	122,3	125,8	144,2	156,5	137,2	136,9	147,1	132,9	-9,7	136,4	126,7	-7,1	129,6	126,7	-2,2

Kaynak: Dünya Bankası

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2021				2022				Oca.-Ağu. 2022 Ort.	Oca.-Ağu. 2023 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	Ağu. 2022	Ağu. 2023	Yıllık Değ.(%)	Tem. 2023	Ağu. 2023	Aylık Değ.(%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	3,4	2,9	4,3	4,7	4,6	7,4	7,9	5,5	6,5	2,4	-62,5	8,8	2,6	-70,6	2,6	2,6	1,2
Petrol**	varil	59,3	67,1	71,7	78,3	96,6	110,1	96,4	85,3	102,7	78,8	-23,2	96,0	84,7	-11,7	79,0	84,7	7,3
Kauçuk	pound	2,34	2,19	1,85	1,91	2,07	2,06	1,62	1,49	1,97	1,55	-21,3	1,61	1,47	-8,7	1,49	1,47	-1,5
Alüminyum	ton	2.091	2.400	2.645	2.755	3.250	2.879	2.355	2.336	2.903	2.288	-21,2	2.431	2.137	-12,1	2.160	2.137	-1,1
Bakır	ton	8.477	9.706	9.382	9.703	9.985	9.521	7.758	8.025	9.256	8.635	-6,7	7.982	8.349	4,6	8.477	8.349	-1,5
Demir	ton	167,2	200,7	166,9	112,0	142,5	137,7	105,7	99,2	132,3	117,4	-11,3	108,9	110,2	1,2	114,4	110,2	-3,7
Kurşun	ton	2.014	2.128	2.333	2.326	2.325	2.196	1.976	2.105	2.203	2.129	-3,4	2.073	2.154	3,9	2.109	2.154	2,1
Altın	ons	1.798	1.815	1.789	1.796	1.873	1.874	1.726	1.729	1.842	1.934	5,0	1.765	1.919	8,7	1.951	1.919	-1,7
Gümüş	ons	26,3	26,7	24,3	23,4	24,0	22,7	19,2	21,3	22,4	23,5	5,1	19,7	23,4	18,8	24,3	23,4	-3,4

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Ulusal İhracat Stratejisi

29 Haziran 2023 tarihinde ABD Ticaret Bakanı Gina Raimondo ABD'nin 2023 Ulusal İhracat Stratejisi'ni (National Export Strategy-NES) açıklamıştır. Ulusal İhracat Stratejisi, Amerikan şirketlerinin ve çalışanlarının küresel olarak rekabet edebilmeleri ve uluslararası ticaret yoluyla büyüebilmeleri amacıyla takip edilecek eylemlerin ana hatlarını çizmektedir.

2023 NES, ABD hükümetinin ihracat teşviki ve ihracat finansmanı faaliyetlerini koordine etmek için birleştirici bir çerçeve sağlamak üzere kurulmuş kurumlar arası bir organ olan Ticareti Teşvik Koordinasyon Komitesi (Trade Promotion Coordinating Committee – TPCC) tarafından geliştirilmiştir. TPCC Sekreterliği, ABD Ticaret Bakanlığı'nın Uluslararası Ticaret İdaresi bünyesinde yer almaktadır.

Strateji, yönetimin uluslararası ticarete ulusal danışma komitesi olarak hizmet veren bir organı olan Başkanlık İhracat Konseyi'nin (President's Export Council – PEC) açılış toplantısında yayınlanmıştı. Konsey, ABD'nin ticaret performansını etkileyen politikalar ve programlar hakkında başkana tavsiyelerde bulunan özel sektör, iş dünyası ve akademi içerisinde yer alan liderlerden oluşmaktadır.

Stratejide; küçük ve orta ölçekli işletmelerin, tarihsel olarak yeterince temsil edilmeyen işletmelerin ve ihracatta yeni olanların da dahil olduğu ABD işletmelerinin ticaretin önündeki engelleri aşmasına yardımcı olacak hükümet programları ve kaynakları açıklanmaktadır.

Dokuz bölümden oluşan strateji; iklim ve temiz teknoloji çözümleri, üretim, seyahat ve turizm, uluslararası eğitim, küresel altyapı gelişimi, deniz ürünleri endüstrileri ve tarım, balıkçılık ve ormancılık olmak üzere çeşitli sektörlerdeki ihracatı teşvik eylemlerini ve faaliyetlerini özetlemektedir.

Kimin ihracat yaptığı, neyin ihraç edildiği ve nereden ihraç edildiği, ihracatın varış yeri ve ABD ekonomisine katma değer dahil olmak üzere ihracatın ABD ekonomisindeki rolünü anlamak, bu strateji için bir başlangıç noktası olarak ifade edilmektedir. İlgili veriler ilk bölümde ele alınmaktadır. Pandemi hem büyük hem de küçük ihracatçılara zarar vermiş olsa da ABD'de mal ihracatının %97,4'ünü oluşturan KOBİ'lerin özellikle ağır darbe aldığı belirtilmektedir. 2021 yılında KOBİ ihracatçılarının sayısı %5,8 düşerken, büyük ihracatçıların sayısı %3 oranında azalmıştır. Bu bölüm, stratejinin önceliklerinin ve programlarının geliştirildiği temeli oluşturmaktadır. ABD ihracatçılarına ve çalışanlarına küresel pazarlarda rekabet etmelerine yardımcı olmak amacıyla uygun destek ve kaynakları sağlamayı hedeflemektedir. İhracat yapan işletmelerin doğası ile fırsat ve zorlukların nerede bulunduğu saptamak temel önceliklerden biri olarak belirtilmektedir. Bölümde ihracatçıların profilleri, ABD'nin mal ve hizmet ticareti, ABD'nin mal ve hizmet ihracat pazarları ile ilgili görünüm ele alınarak stratejide ortaya konulan programların bağlamsallaştırılması amaçlanmaktadır. Yönetim ihracatta sürdürülebilir, adil ve dirençli bir büyüme sağlamayı önceliklendirmektedir. İhracat, özellikle imalat ve tarım sektörlerinde her beş işten en az

birini desteklemektedir. O nedenle ekonomik toparlanma sağlamak için ihracatın toparlanmasının desteklenmesinin merkezde yer alan rolü de vurgulanmaktadır.

İkinci bölüm küçük işletmelere odaklanmaktadır. Küçük işletmeler ABD ekonomisinin omurgasını oluşturmaktadır. NES'in önceliği küçük işletmelerin ihracat yapmalarına yardımcı olabilecek kaynak ve araçların görünürlüğüne artıran bu küçük işletmeleri desteklemek; değişen ihtiyaçlarını yansıtacak şekilde hükümet yardımının kapsamını koordine etmek ve genişletmekle birlikte yol boyunca herhangi bir engeli aşmak için rehberlik sağlamak olarak belirtiliyor. Küçük işletme ihracatçı tabanını genişletme ve çeşitlendirme stratejileri bu bölümde yedi başlık altında açıklanmaktadır. Bu başlıklar;

- İhracat yapabilen ve ihracata hazır firmaların belirlenmesi,
- İhracat kaynaklarına ilişkin farkındalığın ve erişilebilirliğin artırılması,
- Ticari teşvik ve araç ve hizmetlerinin kullanımının genişletilmesi, ihracat finansmanı programlarına erişimin kolaylaştırılması,
- Fikri mülkiyet bilgisine sahip küçük işletmelerin desteklenmesi, kaynak dağıtımının modernleştirilmesi,
- ABD ticaret anlaşmalarının ve diyaloglarının KOBİ'leri desteklemelerinin sağlanması,
- Federal, eyalet ve yerel koordinasyonun derinleştirilmesi ve
- Küresel kalkınma zorluklarının çözmek için ABD'nin gelişen teknolojilerinden ve yeniliklerinden yararlanılmasıdır.

İhracat yapabilen ve ihracata hazır firmaların belirlenmesi stratejisinin ihracatçı hattı oluşturulması için hiç ihracat yapmamış olanlar da dahil olmak üzere, ihracatın farklı aşamalarındaki şirketlerin katılımını içereceğini belirtmektedir. Bu kısımda küresel çeşitlilik ihracat girişimi, çeşitlilik ve diaspora bağlantıları, hızlı büyüyen küçük işletmeler ve hizmet ihracatçıları başlıkları altında yapılacak eylemler belirtilmektedir. Yetersiz hizmet alan topluluklarda ihracata yeni başlayan küçük işletmelere ve şirketlere ulaşmak, ihracat yardımı ve kaynakları konusunda farkındalığın artırılmasını içermektedir. ABD hükümeti genelinde federal kurumlar, yetersiz hizmet alan topluluklardaki firmaların, hedeflenen kaynakların yaratılması yoluyla ihracat hattına girmelerine yardımcı olmaya odaklanacağını belirtmektedir. Uluslararası Ticaret İdaresi (International Trade Administration – ITA) ABD'deki küçük işletmelerin uluslararası satış yapmasına yardımcı olmak için tasarlanmış çeşitli ticari tanıtım hizmetlerine sahiptir. İşletmelerin elçiliklerdeki denizaşırı ticareti teşvik personeliyle bağlantı kurmak, devlet ticaret ofisleri, nakliye şirketleri, nakliye şirketleri, uluslararası bankalar ve diğerlerindeki alıcıları veya kaynak ortaklarını bulmak ve yardım almak için ITA'nın ticaret uzmanlarıyla iletişime geçebileceği belirtilmektedir. Pandemiden önce bile ihracat finansmanına erişim eksikliği, ABD'deki küçük işletmelerin neredeyse üçte birinin ihracatta karşılaştıkları engelleri açıklarken öne sürdüğü en önemli nedenlerden biriydi. ITA, küresel satışları finanse etme seçenekleri hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen ABD'li işletmeler için bir Ticaret Finansmanı Kılavuzu sunmaktadır. Yakın zamanda modernize edilen son baskı, KOBİ'lerin işletmelerini küresel pazarlara girerken veya genişletirken finansman hususlarını anlamalarına yönelik çevrimiçi bir kendi kendine öğrenme aracı içermektedir. ABD'deki küçük işletmeler, değerli fikri mülkiyet varlıklarını korumak için gerekli bilgi, uzmanlık veya kaynaklara sahip olmayabilir. Bu dezavantajın farkında olan ABD hükümeti, küçük işletmelerin fikri mülkiyet koruması ve yurt içinde ve yurt dışında uygulanmasıyla daha etkili bir şekilde mücadele etmelerine yardımcı olmak amacıyla çeşitli ücretsiz araçlar ve kaynaklar geliştirmiştir. ITA, ihracatla ilgilenen ABD şirketleri ve girişimciler için çevrimiçi bir bilgi kaynağı olarak hizmet etmenin yanı sıra, sanal ortamda ihracat yardımı sağlamak için hizmet sunumunda yenilik yapmıştır. ITA'nın Sanal İlk Dönüşüm Girişiminin çevrimiçi yardım alan firma sayısını önemli ölçüde artırarak, bağlantılı hale gelen dijital dünyada ABD şirketlerine karşılaştırmalı bir avantaj yaratmak için çeşitli sanal platformlarda kaynak ihracatı sağlayacağı belirtilmektedir. Girişim, 2023 yılı sonuna kadar yardım verilen ABD firmalarının sayısını iki katına çıkarmayı ve 2030 yılına kadar ITA müşterileriyle olan etkileşimlerin %90'ını dijitalleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu hedefin, yardım edilen toplam müşteri sayısında

10 kat artışa yol açması öngörülmektedir. Ticaret anlaşmaları, ticaret engellerini ortadan kaldırarak ve daha istikrarlı ve şeffaf bir ticaret ve yatırım ortamı yaratarak küçük işletmelerin küresel pazara daha kolay girip rekabet etmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle ABD ticaret anlaşmalarının ve diyaloglarının KOBİ'leri desteklemesini sağlamayı hedeflemektedir. Amerika-Meksika-Kanada Ticaret Anlaşması, ABD-AB Ticaret ve Teknoloji Konseyi ve ABD-Birleşik Krallık KOBİ diyalogları bu stratejiyi destekler niteliktedir. Yerel ihracat ekosistemleri içindeki işbirliği, ABD'deki küçük işletmelere etkili ticareti teşvik hizmetleri sunmak için çok önemlidir. Federal kurumlar, küçük işletme ihracatını desteklemek amacıyla, kurumlar arası yönlendirme süreçlerinin iyileştirilmesi de dahil olmak üzere ilgili program ve hizmetlerin işbirliğini ve koordinasyonunu artırmayı hedeflemektedir.

İklim krizi derin değişim ve fırsatlarla dolu bir dünyayı beraberinde getirmesiyle birlikte ABD yönetimi de ekonomi genelinde net sıfır emisyon hedefine en geç 2050 yılına kadar ulaşmak için somut adımlar atıyor. Strateji ile ABD'nin iklim ve temiz teknoloji ihracatında rekabet gücünü artırarak bu zorlukla yüzleşebilecek konumda olmayı hedeflemektedirler. Üçüncü bölüm küresel net sıfır sera gazı emisyonuna ulaşmak için ABD'nin yenilikçiliğini ve yaratıcılığını yönlendirecek eylemlere odaklanmaktadır.

İklim krizini yönlendirecek eylemler aşağıdaki dört başlık altında açıklanmaktadır;

- İklim ve temiz teknoloji pazar segmentlerinin yurtiçi rekabet gücünün güçlendirilmesi,
- İklim ve temiz teknoloji ihracatının değer teklifinin teşvik edilmesi ve etkinleştirilmesi,
- Hükümet kaynaklarının ABD'nin rekabet avantajlarına ve küresel pazar fırsatlarına eşleştirilecek şekilde hizalanması ve
- Tüm Amerikalılar için iklim ve temiz teknoloji ihracat stratejisi

İklim ve temiz teknoloji pazar segmentlerinin yurtiçi rekabet gücünün güçlendirilmesi için yerel tedarik zincirini güçlendirmek ve ihracat kapasitesini geliştirmek amacıyla iklim ve temiz teknoloji alanlarında doğrudan yabancı yatırımı çekmeye odaklı çabalara girişmek, tedarik zincirlerindeki zayıf noktaların belirlenmesi ve çözülmesi gibi çeşitli adımlar atmaya planlanmaktadır. ABD devlet kurumlarının iklim ve temiz teknoloji ihracatının değer teklifinin teşvik edilmesi ve etkinleştirilmesi ihracatı teşvik etkinlikleri düzenleyerek, yabancı hükümet satın alma görevlilerini eğiterek, yurt dışında proje hazırlığını finanse ederken teknik özellikleri geliştirerek, teknik yardım sağlayarak ve dış rekabet karşısında ihracat finansmanı sağlayarak ilerletebileceği belirtilmektedir. Hükümet kaynaklarının ABD'nin rekabet avantajlarına ve küresel pazar fırsatlarına eşleştirilecek şekilde hizalanması başlığı kapsamında ihracat fırsatlarının daha iyi belirlenmesi ve anlaşılması için endüstri ile halka yeni bilgi ve pazar istihbaratı kaynakları oluşturmak, ABD şirketlerinin yurt içi ve ihracat rekabet güçlerini desteklemek amacıyla çok çeşitli hükümet araçları ve kaynakları hakkındaki bilgilere erişmeleri için ITA'nın İklim ve Temiz Teknoloji Kaynak Rehberi sağlaması gibi alt adımlar planlanmaktadır. Tüm Amerikalılar için iklim ve temiz teknoloji ihracat stratejisi kapsamında küçük işletmelerin temiz teknoloji ihracat fırsatlarına odaklanan bir dizi web semineri başlatılmıştır. Ayrıca hükümetin iklim ve temiz teknolojiye yönelik yatırımlarının çeşitli yasa ve çalışma grupları aracılığıyla kırsal, yetersiz hizmet alan ve enerji topluluklarına tahsis edileceği belirtilmektedir.

Covid-19 salgınından ve ekonomik sonuçlarından orantısız bir şekilde etkilenen sektörlerin toparlanmasını teşvik edecek yeni stratejiler ve girişimler de NES kapsamında ele alınmaktadır. Üretim refah, istihdam ve inovasyon yaratarak ABD'de ekonomik büyümenin önemli bir itici gücü olmaya devam ediyor. 2019 yılında ABD'li üreticilerin 11,5 milyon Amerikalıya istihdam sağlayarak 5,7 trilyon değerinde bir satış gerçekleştirdiği belirtiliyor. İhracat malları 1,6 milyon dolarlık değerleriyle toplam satışlardan yaklaşık %30 seviyesinde pay almıştır. İmalat teknolojisi gibi bazı alt sektörlerde ihracatın toplam satışların yarısına ulaşabildiği ifade ediliyor. İmalat sektörü mal ihracatının da ötesinde muhasebe, finans, hukuk, lojistik, taşımacılık, tasarım ve mühendislik hizmetleri dahil olmak üzere güçlü bir hizmet sektörünü de desteklemektedir. Dördüncü bölüm, bu kapsamda tedarik zinciri esnekliği, sürdürülebilirlik ve dijital

dönüşüm, ticaret finansmanı ve teknik standartların geliştirilmesi gibi imalat ve temel politika alanlarına ayrılmıştır.

Ekonomik büyümenin ve istihdamın önemli diğer itici güçleri seyahat ve turizmdir. Sektör 1,9 trilyon dolarlık ekonomik faaliyet yoluyla yaklaşık 9,5 milyon kişinin istihdamını desteklemektedir. Beşinci bölümde covid-19'dan yoğun etkilenen seyahat ve turizm sektörünü gözden geçirmektedir. Turizmin iyileşmesinin yanında aynı zamanda turizminin değerinin iyileştirilmesinin destekleneceği ele alınmaktadır.

Uluslararası eğitim ihracatının ekonomik faydaların ötesine geçmesi stratejiye de yansımıştır. Eğitim sektörünün küresel olarak 2025 yılına kadar 7 trilyon dolarlık bir sektör olması beklenmektedir. Sektörün önemli bir unsuru eğitim amaçlı seyahat ihracatıdır. Bu ABD'ye eğitim için gelen uluslararası öğrencilerin tüm harcamalarını kapsamaktadır. ABD Ticaret Bakanlığı 2022 yılında eğitimle ilgili Eğitim ihracatının ayrıca işgücü gelişimi, Ar-Ge ve doğrudan yabancı yatırım yoluyla ülkelere çapraz ekonomik faydalar sağlamaktadır. Altıncı bölüm bu faydalardan yararlanmaya ve ABD'nin önde gelen bir eğitim hedefi olarak tanıtmaya yönelik yeni yaklaşımları vurgulamaktadır.

Dünya genelinde, iklim ve enerji güvenliği de dahil olmak üzere sağlık ve sağlık güvenliği, dijital bağlantı, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ulaşım gibi kritik sektörlerde altyapının iyileştirilmesine yönelik önemli bir ihtiyaç bulunmaktadır. İklim krizi, Covid-19 salgını ve hızlı kentleşmenin getirdiği nüfus artışı da bu ihtiyaçları artırmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin çoğu, kaliteli finansmana, teknik uzmanlığa, kurumsal ve politika çerçevelerine ve uzun vadede sürdürülebilir altyapı inşa etmek için gerekli insan sermayesine erişimden yoksundur. Gelişmekte olan dünyadaki altyapı açıklarının trilyonlarca dolara ulaşarak 21. yüzyılın temel zorluklarına çözüm bulma ihtiyacını artıracığı ifade edilmektedir. Altyapıya yönelik küresel talep, Amerikalı işletmeler ve işçiler için fırsatlar yaratarak ABD tedarik zincirlerini güçlendirip çeşitlendireceği, ABD ekonomik güvenliğini geliştireceği ve insanların yaşamlarında fark yaratan çözümler sunacağı değerlendirilmektedir. ABD ihracatının dış pazarlara mal ve hizmet sunmaktan daha fazlasını yapabileceği belirtilmektedir. Yedinci bölümde Küresel Altyapı ve Yatırım Ortaklığı desteklenerek ABD ihracatçılarının oynayabileceği rol vurgulanmaktadır. Küresel Altyapı ve Yatırım Ortaklığı (Partnership for Global Infrastructure and Investment – PGII), 2022 yılı G7 Liderler Zirvesi'nde düşük ve orta gelirli ülkelerin insanların yaşamlarında fark yaratacak altyapı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, değer odaklı, yüksek etkili, şeffaf bir altyapı ortaklığı olarak başlatılmıştır. Ortaklık sürdürülebilir, kapsayıcı, dayanıklı ve kaliteli altyapıya yönelik kamu ve özel yatırımların ilerletilmesine yönelik G7'nin ortak taahhüdüdür. Bu ortaklık sayesinde G7, ortak ülkelerdeki altyapı yatırım açığını kapatmak amacıyla 2027 yılına kadar 600 milyar ABD dolarına kadar finansmanı harekete geçirmeyi hedeflemektedir. ABD Başkanı Biden ortaklığın lansmanında, gelecek beş yıl içinde 200 milyar doları harekete geçirmeyi hedeflediklerini duyurmuştur. Ortaklık, sürdürülebilir yatırımları hayata geçirirken küresel altyapı boşluğunu doldurmak üzere tasarlanmıştır. ABD'de de temiz enerji tedarik zincirleri, güvenilir bilgi işlem teknolojileri ağları, bağlantılı ulaşım koridorları, sürdürülebilir tarım ve dayanıklı gıda sistemleri altyapısı ve dayanıklı sağlık sistemleri dahil olmak üzere yakın vadede ortaklık yatırımlarına yön verecek temel öncelikli alanlara odaklanmaktadır. Bu tür yatırımlar arasında fiber, mobil ve kablosuz ağlar, deniz altı kabloları, limanlar ve demiryolları, enerji çeşitlendirmesi ve temiz enerjiye erişim, kritik mineral madencilik ve işlenmesi, aşı ve diğer temel tıbbi ürünlerin imalatı, hastane ve klinik inşaatı, tıbbi kayıt ve tedarik zincirlerinin dijitalleştirilmesi bulunmaktadır.

İhracat, ABD'li çiftçilerin, çiftlik sahiplerinin, balıkçıların ve ormancıların ekonomik hayatta kalabilmeleri için hayati öneme sahiptir. Sekizinci bölümde ABD tarım, balık ve ormancılık ihracatçıları için daha fazla ve daha iyi pazar fırsatları yaratmaya yönelik çabaları vurgulamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri hem doğadan yakalanan hem de yetiştirilen sürdürülebilir deniz ürünlerinde küresel bir lider olarak tanınmaktadır. Deniz mahsullerinin yabancı hasadı ve okyanus çiftçiliği, artan

küresel nüfus için kritik protein kaynakları olarak ifade edilmektedir. Diğer hayvansal proteinlere göre düşük karbon ayak izi göz önüne alındığında, sürdürülebilir deniz ürünleri üretiminin, gıda üretiminin çevresel açıdan verimli bir yolu olabileceği belirtilmektedir. Ayrıca sürdürülebilir deniz ürünleri üretiminin, iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak ve hafifletmek için tasarlanan gıda sistemlerinin giderek daha merkezi bir parçası haline geldiği değerlendirilmektedir. Dokuzuncu ve aynı zamanda son bölümde deniz ürünleri endüstrisinin ihracatta rekabet gücünü artırmaya yönelik stratejiler açıklanmaktadır.^{22 23 24}

²² ABD Ticaret Bakanlığı [2](#)

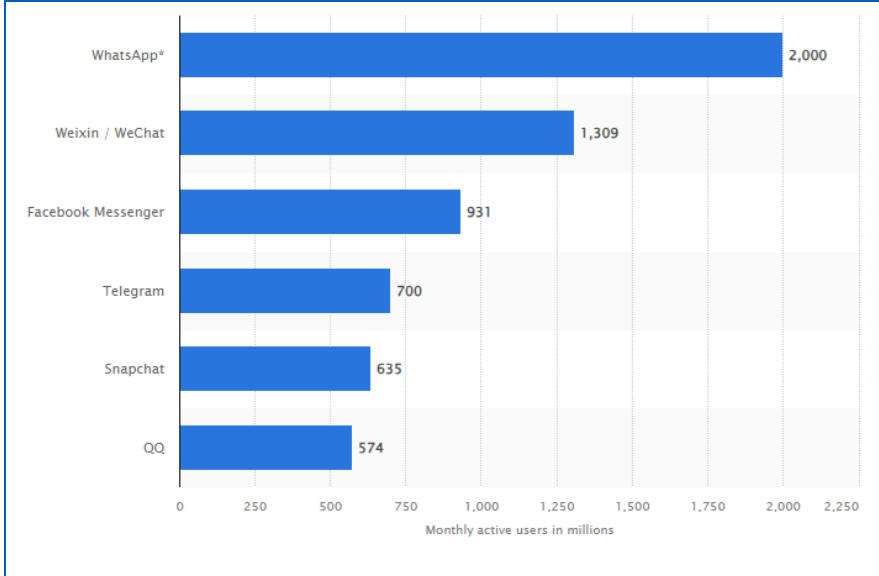
²³ ABD Ticaret Bakanlığı Basın Bülteni [2](#)

²⁴ ABD Ulusal İhracat Stratejisi 2023 Raporu [2](#)

İşletmelerde Mesajlaşma Uygulamaları Kullanımı

Anlık mesajlaşma uygulamaları artık işletmelerin çevrimiçi, çevrimdışı olmasına bakılmaksızın müşterilere ulaşma noktasında kilit bir konuma yerleşmeye başlamıştır. İnternet ortaya çıktıktan sonra tüketicilere ulaşmanın, onlarla iletişime geçmenin en etkili yolu e-posta olmuştur. Hala kullanılıyor olsa da e-postaların açılma oranı anlık mesajlara göre oldukça düşüktür. Telefon hatta sosyal medya bile müşteri iletişimde mesajlaşma uygulamalarının gerisinde kalmaya başlamıştır. Bunun nedeni kullanıcıların mesajlaşma uygulamalarında sohbet etmeyi daha kolay ve hızlı bulması olarak ifade edilebilmektedir. Meta'nın Whatsapp ve Facebook Messenger gibi hizmetleri dünya genelindeki kullanıcıların tercih ettiği iletişim kanalları haline gelmiştir. Statista Ocak 2023 verilerine göre Whatsapp dünyada iki milyardan fazla kullanıcıya sahipken yaklaşık 1 milyar kullanıcı da Facebook Messenger aracılığıyla iletişim kurmaktadır. Çin'in mesajlaşma uygulaması olan WeChat ise 1,3 milyar kullanıcıya sahiptir.²⁵ Mesajlaşma uygulamalarının en önemli özelliklerinden biri müşteri yolculuğunun tamamında müşterilerle etkileşimde bulunmaya olanak sağlayabilmesidir.

Aylık aktif kullanıcı sayısına göre Ocak 2023 itibarıyla en popüler küresel mobil mesajlaşma uygulamaları

Kaynak: Statista

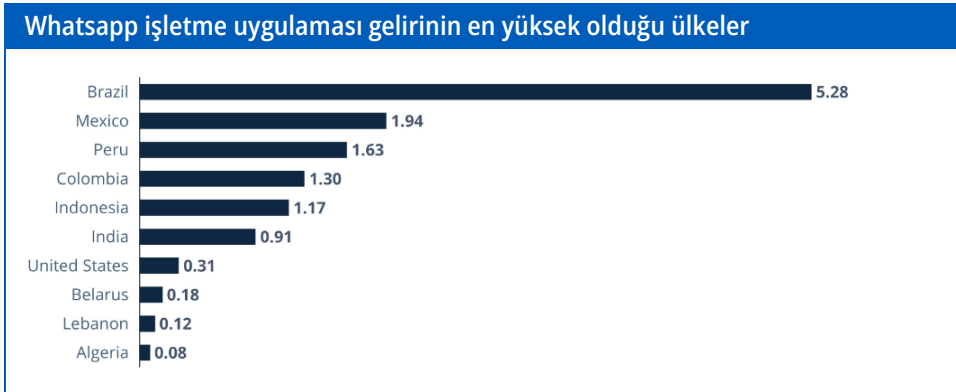
²⁵ Statista [2](#)

Mesajlaşma uygulamalarından Whatsapp, iş alanına da girerek kapsamını genişletmiştir. Whatsapp uzun zamandır dünya çapında milyarlarca kullanıcının tercih ettiği bir iletişim aracıydı ancak artık Whatsapp Pay gibi özellikleri sayesinde iş dünyasında da ses getirmeye başlamıştır. Erişim alanının etkileyiciliği göz önünde alındığında bu hamle umut verici olarak nitelendirilmektedir. Whatsapp birçok Avrupa ve Latin Amerika ülkesinde %80'in üzerindeki kullanım oranıyla birincil mesajlaşma hizmeti alanında lider konumdadır. Çeşitli raporlama kuruluşlarına göre Brezilya ve Meksika gibi bazı ülkelerde kullanım oranları 2022 yılı itibarıyla %90'ı aşmış durumdadır.²⁶

Kaynak: Statista

Meta, iş dünyasındaki genişlemesinin bir parçası olarak şirketler için Whatsapp Business uygulamasını oluşturmuştur. AppMagic adlı bir kuruluş bu uygulamanın farklı ülkelerdeki gelir potansiyelini analiz etmiştir. Analize bakıldığında 2022 yılı aralık ayında en yüksek getiri sağlayan ülke 5,3 milyar dolarla Brezilya olmuştur. Meksika ise 1,94 milyar dolarla ikinci sırada gelmektedir. Peru, Kolombiya ve Endonezya ise 1 milyar doların üzerindeki gelirleriyle ilk beşi tamamlayan ülkelerdir. Amerika ise 300 milyon dolarlık geliriyle geriden takip etmektedir. Rakamlar uygulamanın Latin Amerika için taşıdığı önemin altını çizer niteliktedir.

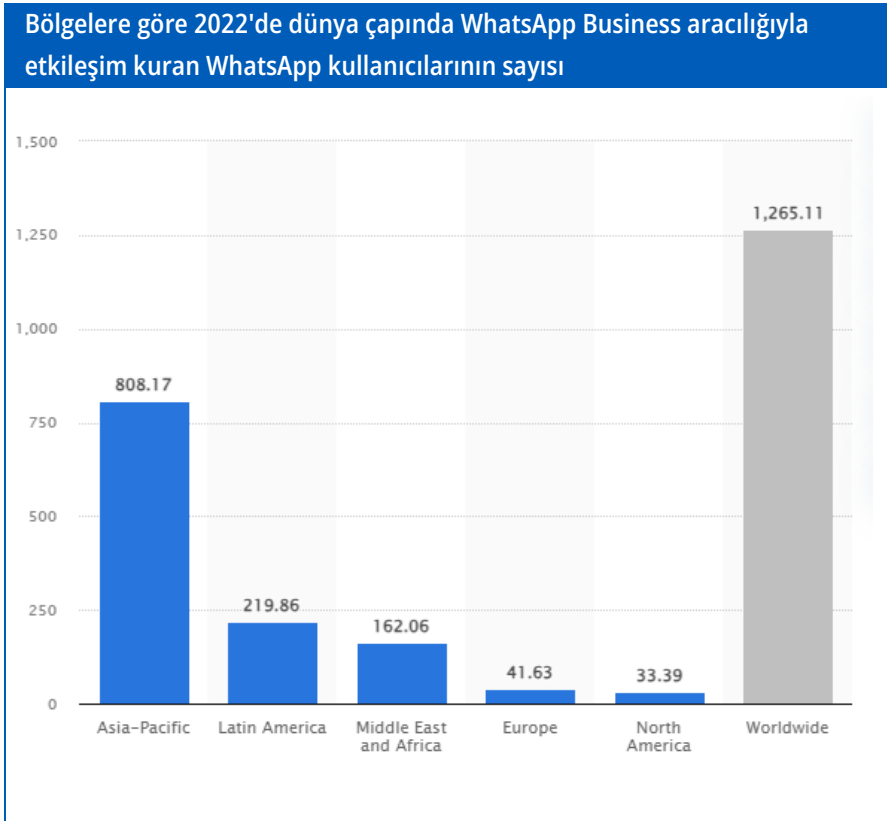

Kaynak: ecommerceDB

²⁶ ecommerceDB [2](#)

Uygulama şirketin ifadesiyle küçük işletme sahipleri düşünülerek geliştirilmiştir. Orijinal uygulamanın görünümüne ve yapısına sahip olsa da işletme sahipleri tarafından müşterileriyle iletişimi organize etmek ve işlemek için kullanılmaktadır. 2018 yılından beri piyasada olsa da hala yüksek indirme oranları görmeye devam etmektedir.

2022'de WhatsApp Business'ı kullanan küresel tüketici ve şirket sayısının 1,26 milyar kullanıcıyı aşacağı tahmin edilmektedir. Hindistan ve Brezilya gibi WhatsApp'ın önde gelen küresel pazarlarından bazılarını içeren Asya-Pasifik bölgesi ve Latin Amerika bölgesinin, WhatsApp Business'ta en fazla sayıda kullanıcıya sahip olduğu belirtilmektedir. Asya-Pasifik bölgesinde 2022 yılında yaklaşık 800 milyon WhatsApp düzenli kullanıcısının ve şirket hesabının WhatsApp Business ile etkileşimde bulunduğu tahmin edilmektedir.²⁷

Kaynak: Statista

Uygulama sadece Brezilya'da 2022 yılının Haziran ayı itibarıyla yaklaşık 70 milyon kez indirilmiştir ve bu rakamla Brezilya, uygulamanın en çok indirildiği üçüncü ülke konumundadır. Gelir potansiyeli analizi de göz önüne alındığında Brezilya'nın Whatsapp için büyük bir varlık olduğunu söylenebilmektedir.

Whatsapp'ın ticari faaliyetlerine bakıldığında Brezilya'nın üstünlüğünün sadece bir tesadüf olmadığı, stratejik hamlelerle desteklendiğinin anlaşıldığı belirtilmektedir. Meta'nın Brezilya'da Whatsapp Pay özelliğini test etme kararının ülkenin önemli rolüne işaret ettiği ifade edilmektedir. Whatsapp Pay ilk olarak 2019 yılında Çin'in WeChat başarısına rakip olmak amacıyla Brezilya'da öne sürülmüştür. Whatsapp Pay, 2022 yılı Aralık ayından bu yana bu kez bir e-ticaret platformu ile güçlü bir ortaklıkla ülkeye yeniden girmiştir. Bu hamlenin yeni bir gelir akışından yararlanmaya yönelik stratejik bir hedefi temsil ettiği değerlendirilmektedir.²⁸

²⁷ Statista [2](#)

²⁸ ecommerceDB [2](#)

ABD-Çin Ek Vergi Anlaşmazlığına Dair DTÖ Panel Raporu

Dünya Ticaret Örgütü'nde (DTÖ) ABD tarafından Çin'e karşı açılan *China — Additional Duties on Certain Products from the United States* (DS558) davasının panel raporu 16 Ağustos 2023'te yayınlanmıştır.²⁹ Yayınlanan panel raporu ABD'nin çelik ve alüminyum tarifelerine karşı ABD'den belli ürünlerin ithalatına Çin'in ek vergi getirmesini DTÖ'nün yükümlülükleriyle uyumlu bulmamıştır.³⁰

ABD Ticaret Bakanlığı, Section 232 kapsamında alüminyum ve çelik ithalatına getirdikleri ek vergilerin milli güvenlik tedbiri olduğunu ve Çin'in yasal olmayan şekilde sahte korunma tarifeleriyle (sham safeguard tariffs) misilleme yaptığını belirterek davaya ilişkin 16 Ağustos tarihinde yayınlanan panel raporundan memnun kaldıklarını ifade etmiştir. ABD Section 232 kapsamında milli güvenlik temelinde aldığı tedbirlere karşı Çin'in DTÖ anlaşmazlıkların halli sistemini kullanmasının DTÖ'de ciddi sistematik zarara neden olduğunu belirtmiştir. DTÖ'de yapılacak reformun, DTÖ anlaşmazlıkların hallinde milli güvenlik konularının gözden geçirilememesini sağlaması gerektiğini eklemiştir.³¹

Çin Ticaret Bakanlığı ise ABD'nin Çin'den ithal edilen çelik ve alüminyuma getirdiği ilave gümrük vergilerini derhal kaldırmasını talep etmiştir. DTÖ panel kararı için yorumda bulunan Çin, asıl sebebin ABD'nin tek taraflı ve korumacı tavrı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Çin'in aldığı karşı tedbirlerin yasayla uyumlu olduğu, meşru hak ve menfaatlerini korumak üzere meşru bir adım attıklarını eklemiştir.³²

Davanın Seyri

ABD, Başkan Trump'ın alüminyum ve çelik ithalatına dair Section 232 kapsamında milli güvenlik soruşturmalarına dayanarak Mart 2018'de çelik ithalatına %25; alüminyum ithalatına %10 vergi getirmiştir. ABD vergileri karşısında Çin de ABD'den ithal edilen belli ürünlerin ithalatına %15 ile %25 arasında ek vergi getirmiştir.³³

2018 yılında ABD, Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Hakkındaki Mutabakat Metni'nin (the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes-AHMM) 4. Maddesi ve Gümrük

²⁹ World Trade Organization (WTO) *DS558: China — Additional Duties on Certain Products from the United States* [2](#)

³⁰ Reuters, Chinese duties on U.S. imports 'inconsistent' with WTO obligations [2](#)

³¹ Office of the United States Trade Representative, Statement from USTR Spokesperson Sam Michel on Today's WTO Panel Ruling [2](#)

³² Reuters, China demands U.S. immediately lift tariffs on steel, aluminium products [2](#)

³³ Reuters, Chinese duties on U.S. imports 'inconsistent' with WTO obligations [2](#)

Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) 1994'ün 23. Maddesi uyarınca Çin'in ABD'den ithal edilen belli ürünlere ek vergi getirmesine ilişkin danışma talebinde bulunmuştur.³⁴

29 Ağustos 2018'de danışmalar gerçekleştirilmiş ancak anlaşmazlık çözüme kavuşturulmamıştır. 18 Ekim 2018 tarihinde ABD Anlaşmazlıkların Halli Mutabakatı'nın 6. Maddesi uyarınca panel kurulmasını talep etmiştir. 21 Kasım 2018'de Anlaşmazlıkların Halli Organı paneli kurmuştur. 25 Ocak 2019'da Genel Direktör William Ehlers'in panel başkanı ve Cristian Espinosa Cañizares ve Mónica Rolong'un da panel üyeleri olduğu paneli oluşturmuştur.

Panel konusu olan ihtilafta önemli menfaati olması koşuluyla üçüncü ülkeler panele yazılı görüş sunma ve panel tarafından dinlenme imkânına sahiptir. Bu dava kapsamında Brezilya, Kanada, Mısır, Avrupa Birliği, Guatemala, Hindistan, Japonya, Kazakistan, Meksika, Yeni Zelanda, Rusya, Singapur, Güney Afrika, İsviçre, Taipei, Türkiye, Tayland, Ukrayna, Venezuela panellere üçüncü taraf olarak katılma hakkına sahip olmuştur.³⁵

Çin kararı temyize götürülebilir ancak ABD DTÖ Temyiz Organı üyelerinin atamalarını engellediği için söz konusu karar yasal olarak boşluğa temyiz edilecek ve dolayısıyla panel raporunun kesinleşmesi mümkün olmayacaktır.³⁶

Milli Güvenlik İstisnası

Milli güvenlik istisnası, üyelerin uluslararası ilişkilerde esaslı milli güvenlik menfaatlerini korumak için gerekli bulunduğu durumda GATT'a aykırı tedbir almasına olanak sağlamaktadır. DTÖ 2022 yılı Aralık ayında ABD'nin alüminyum ve çeliğe uyguladığı Section 232 vergilerinin uluslararası ticaret kurallarını ihlal ettiği kararını vermiş; ABD Section 232 vergilerini kaldırmayacağını ifade etmiştir.³⁷ ABD'nin GATT madde XXI (b) uyarınca milli güvenlik istisnası kapsamında getirdiği çelik ve alüminyum gümrük vergileri için kaybettiği ilk dört girişiminden sonra 16 Ağustos 2023 tarihli panel kararı ABD'nin ilk galibiyeti olmuştur. Söz konusu son panel raporu, güvenlik istisnasının kapsam ve dava edilebilirliğine dair devam etmekte olan tartışmaya yeni bir boyut getirmektedir.³⁸

³⁴ WTO Report of the Panel, *DS558: China — Additional Duties on Certain Products from the United States* [↗](#)

³⁵ WTO Report of the Panel, *DS558: China — Additional Duties on Certain Products from the United States* [↗](#) s.10

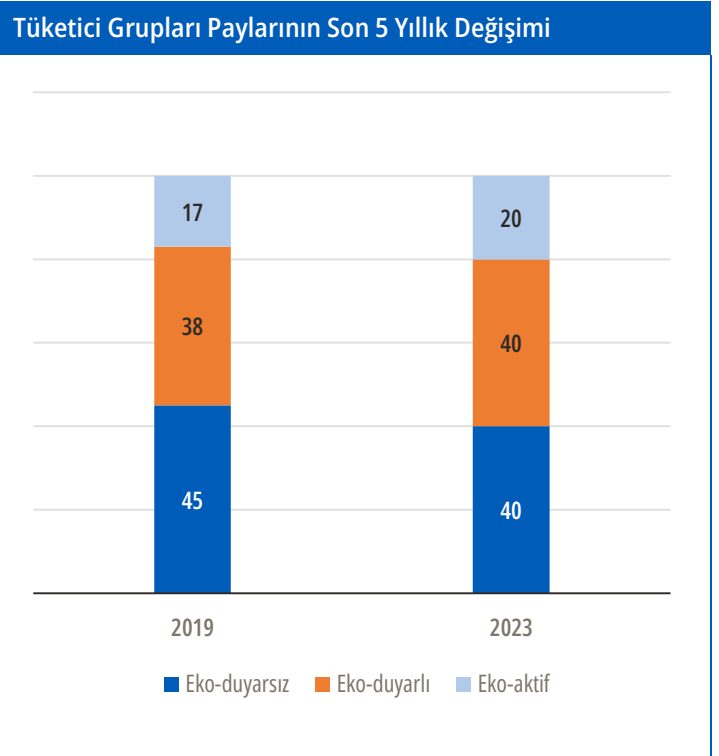
³⁶ Reuters, Chinese duties on U.S. imports 'inconsistent' with WTO obligations [↗](#)

³⁷ Emma Farge & Philip Blenkinsop, Reuters, Trump metal tariffs ruled in breach of global rules by WTO [↗](#)

³⁸ Center for Strategic and International Studies, The WTO Panel Report on Chinese Tariffs: Consequences of a Broken Appellate Body [↗](#)

Sürdürülebilir Ürünlerde Tüketici Tercihleri

İngiltere merkezli Kantar danışmanlık firması tarafından, 35 ülkeden tüketiciler ile sürdürülebilir ürünler üzerine görüşmeler yapılarak elde edilen veriler Eylül ayında yayınlanan "Who Cares? Who Does?" başlıklı rapor³⁹ ile sunulmuştur. Söz konusu çalışmada tüketiciler çevre duyarlılıklarına göre 3 grupta sınıflandırılmıştır. "Eko-aktif" olarak isimlendirilen ilk grupta, tüketicilerin çevre kirliliğine ve plastik atıklara karşı duyarlılıklarının oldukça yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu tüketiciler çevresel atıkların azaltılması için azami çaba sarf etmektedirler. Daha sürdürülebilir bir yaşam için kendilerinde bir sorumluluk hissetmektedirler. Bu gruptaki tüketiciler çoğunlukla geri dönüşümü mümkün ambalajlı, yerel firmaların ürettiği, doğal içeriğe sahip ürün ve markaları tercih etmektedirler. "Eko-duyarlı" grubunda sınıflandırılan tüketiciler ise çevre kirliliğine ve atıkların oluşturdukları sorunlara karşı duyarlıdır. Ancak atıkların azaltılmasına yönelik çok fazla çaba sarf etmemektedirler. Bu tüketiciler için fiyat ve rahatlık ön plana çıkmaktadır. Sağlıklı içeriğe sahip ve geri dönüştürülebilir ambalajlı ürünleri tercih etmeye dikkat ederler. Son grup ise "Eko-duyarsız" olarak adlandırılmıştır. Bu gruptaki tüketicilerin çevre kirliliği ile ilgili duyarlılıkları düşük olup, atıkların azaltılmasına yönelik herhangi bir çabaları yoktur. Kişisel çabaların küresel çaptaki çevre kirliliğine bir etkisinin olmadığını düşünmektedirler. Bu kesimin çevre kirliliği ile ilgili farkındalığı düşüktür.

Kaynak: Kantar

³⁹ Kantar, Who Does? Who Cares? [2](#)

Küresel çapta "Eko-aktif" grubunda yer alan tüketicilerin toplam içindeki payı, 2019 yılında %17 seviyesinden 2023 yılında %20 seviyesine yükselmiştir. Bu gruptaki tüketicilerin yıllık toplam harcamaları 456 milyar \$ seviyesindedir. "Eko-duyarlı" grubundaki tüketicilerin payı ise 2019 yılındaki %38 seviyesinden 2023 yılında %40 seviyesine çıkmıştır. "Eko-duyarsız" grubunun payı ise 2019 yılındaki %45 iken, 2023 yılında %40'a inmiştir. Bölgesel olarak incelendiğinde ise, 2023 yılında "Eko-aktif" grubunun payının en yüksek olduğu bölge %27 ile Avrupa iken, en düşük olduğu bölge %10 ile Orta Doğu bölgesi olmuştur. Bu dönemde "Eko-duyarlı" grubunun payının en yüksek olduğu bölge %45 ile Avrupa, en düşük olduğu bölge ise %31 ile Orta Doğu'dur. "Eko-Duyarsız" grubunun en yüksek olduğu bölge %59 ile Orta Doğu olurken, en düşük olduğu bölge %28 ile Avrupa'dır. Araştırmada dikkat çeken bir sonuç ise, ABD'nin başı çektiği Kuzey Amerika bölgesi ülkelerinde "Eko-aktif" grubunun payının %14 gibi nispeten düşük bir oran olmasıdır. Bu oran Latin Amerika ülkelerinde %18 iken, Asya bölgesinde %12'ye inmektedir.

"Eko-aktif" grubuna ait tüketici davranışları sergileyen kişilerin toplam harcamasının yıllar içinde artarak 2028 yılında yaklaşık 1 trilyon \$'a ulaşması beklenmektedir. Bu sayede 2028 yılında toplam içinde "Eko-aktif" grubunun payının %27'ye yükseleceği tahmin edilmektedir. Çevresel sorunlar ile ilgili elde edilen sonuçlara göre ise, tüketicilerin en fazla endişe duydukları çevre olayının iklim değişikliği olduğu bulunmuştur. İklim değişikliğini çevresel sorunların ilk sırasına koyan kişilerin toplam içindeki payı %19'dur. İkinci sırada ise %12 ile su kıtlığı gelmektedir.

Çevresel sorunlar ile mücadelede eylemde bulunması ve sorumluluk alması gerektiği düşünülen kesimlere ilişkin soruda ise, hükümetler %40 oy ile ilk sırada yer almıştır. Üreticiler %34 pay ile ikinci sırada yer alırken tüketiciler %19 pay ile üçüncü, perakendeciler %7 ile dördüncü sırada yer almıştır. Çevre kirliliği ile mücadelede sorumluluk alması gerektiği düşünülen kesimler konusunda, beş yıl öncesine kıyasla üreticilerin payında düşüş yaşandığı, hükümetlerin payında ise büyük bir artış olduğu görülmektedir.

Özellikle pandemi sonrası küresel çapta enflasyon oranlarının üst seviyelere çıkması ve oluşan hayat pahalılığı çevrenin korunmasına duyarlı ürünlere olan talepte olumsuz bir etki oluşturmuştur. Tüketicilerin %43'ü artan fiyatlar nedeniyle ekonomik olarak zorlandıklarını ve bu nedenle çevrenin korunmasına duyarlı ürünler için ayırabilecek daha az miktarda finansal kaynaklarının olduğunu ifade etmektedirler. Bu dönemde özellikle "ikinci el" ürünlerin tercih edilmesi, ürünlerin paylaşılması veya değiş-tokuş yapılması gibi yöntemler, tüketicilerin artan fiyatlar karşısında bulunduğu ve sürdürülebilirliği destekleyen çözüm yöntemleridir.

Tüketicilerin %37'si çevreye duyarlı ambalaja sahip ürünleri satın almaya çalıştıklarını, ancak bunu sürekli olarak yapamadıklarını belirtmiştir. Daha sürdürülebilir ürünlerin tercih edilmesinin önündeki ana engeller incelendiğinde ise, %61 ile yüksek fiyatlar ilk sırada yer almaktadır. Hangi ürünlerin sürdürülebilir olup/olmadığının tespit edilememesi %48 ile ikinci sırada yer alırken, sürdürülebilir ürünleri bulmakta zorluk yaşanması %42 ile üçüncü sıradadır.

Araştırma sonuçları, Avrupa'da özel markalı ürünlere yönelik artan bir trend olduğunu ortaya koymaktadır. Sadece markalı ürün kullanan tüketicilerin oranı 2018'deki %51,1'lik seviyesinden 2022 yılında %48,7'ye gerilemiştir. Diğer bir husus ise markaların tüketiciler üzerinde daha fazla güven oluşturmaları gerekliliğidir. Tüketicilerin %59'u firmaların sadece kendi gelirlerini düşündüklerini, çevreye duyarlı söylemlerin ise sadece bir pazarlama aracından ibaret olduğunu belirtmektedirler.

"Karbon nötr" ürünlerin ise tüketicilerin henüz tam olarak ilgi gösterdikleri bir alan olmadığı görülmektedir. Tüketicilerin yalnızca %7'si sürekli olarak karbon nötr ürünler almaktadır. %24'lük kesim karbon nötr ürünlerin neler olduğunu bilmemektedir. %27'lik kesim ise eğer karbon nötr bir alternatif mevcutsa bu ürünü satın almaktadır. Ancak karbon nötr ürün piyasasının önümüzdeki dönemde büyüme için önemli bir potansiyel barındırdığı ifade edilmektedir.